

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Факультет журналістики, реклами та видавничої справи

Кафедра нових медіа та медіадизайну

К в а л і ф і к а ц і й н а р о б о т а
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

**«Вступна кампанія в умовах війни: проблеми та перспективи (серія
журналістських матеріалів)»
«The introductory campaign in the conditions of war: problems and prospects (a
series of journalistic materials)»**

Виконав: здобувач денної форми навчання

спеціальності 061 «Журналістика»

Освітня програма «Журналістика»

Шаповалов Владислав Володимирович

Керівник д.соціол.н., проф. Каменська Т. Г. . _____
(підпис)

Рецензент к.і.н., доцент, Тхоржевська Т.В.

Рекомендовано до захисту:
Протокол засідання кафедри
№ від
Завідувачка кафедри

(підпис)

(прізвище,ім'я)

Захищено на засіданні ЕК № 1
протокол № від
Оцінка _____ / _____ / _____
(за національною шкалою/шкалою
ECTS/ бали)

Голова ЕК

(підпис)

(прізвище,ім'я)

Одеса – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
ОБГРУНТУВАННЯ ПІДГОТОВКИ ПРОЄКТУ.....	6
Теоретичний аспект.....	6
Моніторинг ЗМІ.....	7
ОПИС ПІДГОТОВКИ ПРОЄКТУ.....	24
ВИСНОВКИ.....	27
БІБЛІОГРАФІЯ.....	29
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Сьогодні для багатьох українців слово «війна» стало не лише терміном який можна зустріти на сторінках тлумачного словника. Сьогодні для українців це справжня реальність, в якій ми вимушені існувати та жити далі. Всіх зачепила війна, незалежно від віку людини, її статі, віросповідання чи сексуальної орієнтації. Незважаючи на всі складності та страхи, люди продовжують жити. Продовжують навчатись, працювати, будувати плани на майбутнє. Навіть якщо зараз здається планування неможливим, через постійну невідомість та почуття небезпеки. Багатьом українцям війна відкрила очі. Вона змусила переосмислити свої погляди щодо країни агресора, її культури та багаторічної пропаганди, з якою зараз ми боремось в інформаційному просторі.

Як результат, можна побачити як сильно українці подорослішали за ці останні роки, наскільки свідомими та сильними ми стали. Незважаючи на труднощі які нам завдає ворог, ми не продовжуємо втрачати ентузіазм, ми волонтеримо, ми просуваємо власну культуру та цінності як у межах власної країни, що допомагає побудувати сильну та свідому націю, так і за її межами, що дозволяє налагоджувати комунікацію між країнами, та отримувати підтримку яка нам вкрай необхідна.

Повномасштабне вторгнення росії на територію України значною мірою вплинуло на звичні речі для кожного українця, зокрема і на систему освіти, на вступну кампанію яка вимушена була адаптуватись в нових для себе умовах.

Вступна кампанія є важливим етапом у житті кожного студента. Цей процес не лише визначає подальший шлях молоді, але й відображає загальні тенденції у суспільстві. Особливо це актуально в контексті сьогодення, де війна внесла значні корективи у всі сфери життя, включаючи освіту. Вступна кампанія в умовах війни – це не лише процес відбору абітурієнтів, але й складний соціально-психологічний феномен, що відображає нові виклики та можливості для молоді.

Згідно з дослідженням Державної служби якості освіти при Міністерстві освіти і науки, за минулий рік найбільший вплив на успішність учнів справила зміна формату навчання з очного на дистанційний, а також нестабільні умови проведення уроків, такі як повітряні тривоги та перебої зі світлом і доступом до інтернету.

Актуальність теми дипломної роботи "Вступна кампанія в умовах війни" зумовлена необхідністю аналізу змін, які відбуваються в освітній системі під впливом військових конфліктів. Війна в Україні призвела до суттєвих змін у структурі та функціонуванні навчальних закладів, що вплинуло на процес вступу до вищих навчальних закладів. З одного боку, війна створює нові виклики – переміщення населення, руйнування інфраструктури та економічні труднощі. З іншого боку, вона відкриває нові можливості для розвитку освітніх програм та ініціатив, які можуть адаптуватися до потреб суспільства. В умовах військового конфлікту абітурієнти стикаються з численними труднощами: відсутність доступу до інформації про навчальні заклади, зміни у термінах і формах вступних іспитів, а також психологічний тягар, пов'язаний із війною.

Це все потребує гнучкості та адаптації з боку освітніх установ. Необхідно враховувати нові реалії при плануванні та проведенні вступної кампанії, щоб забезпечити доступність освіти для всіх бажаючих.

Метою дипломної роботи є дослідження особливостей вступної кампанії в умовах війни, аналіз впливу війни на вибір професії молоддю та визначення шляхів оптимізації цього процесу.

Для досягнення цієї мети необхідно вирішити кілька завдань:

1 Провести моніторинг українських ЗМІ на тему вступної кампанії, дослідити кількість публікацій, їх частоту з початком повномасштабного вторгнення;

2 Оцінити вплив війни на освітню установу та абітурієнтів;

3 Дослідити нові підходи і технології, які використовуються під час вступної кампанії в умовах війни;

Для реалізації поставлених завдань буде використано комплексний підхід, що включає аналіз статистичних даних про вступну кампанію за останні роки, порівняльний моніторинговий аналіз матеріалів ЗМІ, опитування учасників вступної кампанії (абітурієнтів, викладачів, адміністрації навчальних закладів).

Очікується, що результати дослідження дозволять не лише глибше зрозуміти процеси, що відбуваються під час вступної кампанії в умовах війни, але й 5 журналістських матеріалів, присвячених темі вступної кампанії в умовах війни. Це може сприяти більш ефективному залученню молоді до освітнього процесу та забезпеченню їх професійного розвитку навіть у складних умовах. Таким чином, дана дипломна робота має на меті не лише теоретичне осмислення проблеми вступної кампанії в умовах війни, але й практичне застосування отриманих знань для покращення ситуації в освітній сфері України. Сподіваємося, що результати цього дослідження стануть корисними для освітян у належній підтримці та інформуванню молодого покоління в цей складний період історії нашої країни.

Об’єктом дослідження є вступна кампанія в умовах війни.

Предмет дослідження – Вступна кампанія Одеського Університету імені І.І. Мечникова в умовах війни, особистий досвід ВНЗ в адаптації та налагодженню роботи у воєнний період.

Метою дипломної роботи є дослідження особливостей вступної кампанії в умовах війни, аналіз її впливу на вибір молоді та визначення шляхів оптимізації процесу вступу до вищого навчального закладу.

Структура роботи. Робота складається зі вступної частини, пояснювальної записки, висновків, бібліографії та додатків.

ОБГРУНТУВАННЯ ПІДГОТОВКИ ПРОЄКТУ ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Вступна кампанія є важливим етапом у житті кожного абітурієнта, оскільки вона визначає їх подальший професійний шлях та можливості для самореалізації. Однак в умовах війни цей процес зазнає суттєвих змін, які потребують глибокого теоретичного осмислення. Війна не лише впливає на соціально-економічну ситуацію в країні, але й змінює психологічний стан молоді, їхні цінності та мотивацію до навчання.

Перш за все, варто зазначити, що війна створює нові виклики для системи освіти. В умовах нестабільності та небезпеки багато абітурієнтів стикаються з труднощами у доступі до інформації про навчальні заклади, а також з обмеженнями у можливостях для підготовки до вступу. Війна впливає на саму структуру вступної кампанії. У зв'язку з безпековими ризиками багато навчальних закладів змушені адаптувати свої програми та процедури вступу. Наприклад, деякі університети запроваджують дистанційні формати вступних іспитів або тестування, що дозволяє абітурієнтам зберегти можливість отримати освіту навіть у складних умовах. Це вимагає від навчальних закладів нових підходів до організації освітнього процесу та комунікації з потенційними студентами. Не менш важливим аспектом є психологічний вплив війни на молодь. В умовах стресу та невизначеності абітурієнти можуть відчувати тривогу і страх перед майбутнім.

Таким чином, теоретичний аспект вступної кампанії в умовах війни вимагає комплексного підходу, який враховує як зовнішні фактори — соціально-економічні умови, так і внутрішні — психологічний стан абітурієнтів. Важливо розробити стратегії, які б допомогли молоді адаптуватися до нових реалій і забезпечити їм доступ до якісної освіти навіть у найскладніших обставинах. Цей проєкт має на меті не лише аналіз проблем та викликів, але й пошук ефективних рішень для підтримки вступної кампанії в умовах повномасштабної війни, яку розпочала росія на території України.

МОНІТОРИНГ ЗМІ

Тема вступної кампанії навчальних закладів є актуальною завжди. Адже з кожним новим роком, після закінчення школи чи ліцею, після складання іспитів, вже майбутні абітурієнти задаються питанням про вступ до вищого навчального закладу.

Однак із початком повномасштабної війни, яка розпочалась у лютому 2022 року вступ до вищих навчальних закладів набув нових викликів і трансформацій. Бойові дії, міграційні потоки, безпекові ризики та складна соціально-економічна ситуація створили безпрецедентні умови для цього процесу. Метою даного моніторингу є аналіз, як українські медіа висвітлюють тему вступної кампанії в умовах війни: які теми вони піднімають, на які аспекти звертають найбільше уваги та які проблеми залишаються поза увагою.

Цей моніторинг також має на меті визначити, як інформаційний простір впливає на сприйняття суспільством освітніх змін, та які тенденції у висвітленні цієї теми спостерігаються у провідних ЗМІ.

В рамках цього моніторингу, я ставлю за мету переглянути публікації українських ЗМІ з початку повномасштабного вторгнення росії на територію України, з 2022 року до сьогодні, 2024 року.

Об'єктом моніторингу обрані різноманітні джерела інформації, серед яких інтернет-видання: «Українська правда», «Дзеркало тижня», «ТСН», «Факти». Державне інформаційне агентство «Укрінформ», аналітичний центр «Детектор медіа» та мережа публічного мовлення «Суспільне».

Цей вибір був зроблений з метою отримання комплексної інформації про вступну кампанію в умовах війни, адже кожен з цих типів медіа має свої особливості, які можуть бути корисними для аналізу.

Актуальність теми є надзвичайно важливою, оскільки вона безпосередньо впливає на майбутнє тисяч випускників шкіл. Залежно від висвітлення теми вступної кампанії, ми можемо спостерігати рівень інформованості абітурієнтів,

їхнє розуміння актуальної інформації. Вибрані ресурси активно висвітлюють проблеми, з якими стикаються абітурієнти, та нові умови вступу, що виникають через військову агресію.

Підбір матеріалів з обраних ресурсів здійснювався за кількома ключовими ознаками. Ми акцентували увагу на матеріалах, присвячених проблемам випускників шкіл. Ця категорія інформації є критично важливою, адже саме випускники є основними учасниками вступної кампанії, і їхні потреби та виклики в умовах війни потребують особливої уваги.

«Українська правда»

«Українська правда» Це одне з найбільш впливових та авторитетних інтернет-видань України. «Українська правда» позиціонує себе як високоякісне, та незалежне видання, яке дотримується журналістських стандартів, та дотримується принципів професійних журналістських стандартів та етики. Основну масу матеріалів складають новини з України та світу. Видання має широкий спектр висвітлення тем, такі як: Політика, економіка, культура, спорт, історія та інші.

Ознайомившись із публікаціями цього видання на тему вступної кампанії, мною було зафіксовано 40 матеріалів за період 2022 – 2024 року.

2022 рік	2023 рік	2024 рік
16 публікацій	14 публікацій	10 публікацій

Тематика цих матеріалів може бути доволі різноманітною. На сторінках цього ЗМІ можна зустріти і поради для абітурієнтів при вступі у вищі навчальні заклади, і огляд нововведень при вступі, подачі заяв вступниками. Серед всього різноманіття можна зустріти матеріали і з такими назвами «Мінус один спосіб "відкосити" від мобілізації. Що треба знати про вступ до аспірантури».

Окрему увагу хочеться приділити матеріалу, назва якого «В Україні ще не визначили порядок вступу до вишів в умовах бойових дій», який був опублікований 15 березня 2022 року, авторкою якого є Яна Осадча. Цей

матеріал є першою публікацією у цьому ЗМІ, яка зачіпає тему вступної кампанії вже в умовах повномасштабного вторгнення росії на території України.

Матеріал на сайті стосується невизначеності у проведенні вступної кампанії в Україні у 2022 році через війну. Через відсутність нормативних документів, порядок вступу ще не був визначений, а Міністр освіти Сергій Шкарлет запропонував скасувати зовнішнє незалежне оцінювання (ЗНО).

В цьому матеріалі зазначають також про скасування пробного ЗНО та можливість повернення коштів або їх перерахунку на підтримку держави. У наведеному матеріалі йдеться про підготовку нового порядку зарахування до вишів та заклики освітян не відмовлятися від ЗНО.

Цей матеріал є невеликим за змістом, але разом з тим, по максимуму інформативним, наскільки це було можливо враховуючи повну невизначеність в той період. Звісно, надалі ЗМІ надавали більше корисної інформації щодо освітнього процесу, вступної кампанії, усіх нововведень які ухвалив уряд. Але навіть розуміючи цей факт, я все ж таки обрав для детальнішого ознайомлення саме найпершу публікацію на тему вступної кампанії, аби надалі, порівнюючи з останніми матеріалами ми мали чіткіше уявлення як з плином часу виклад інформації міг змінитись.

Тепер, пропоную детальніше розглянути одну з останніх публікацій, яка була написана вже у червні 2024 року. Назва матеріалу «Від реєстрації кабінету вступника до зарахування: МОН оприлюднило алгоритм дій для абітурієнтів».

Авторка матеріалу, Анна Коваленко детально описує алгоритм вступної кампанії 2024 року для абітурієнтів, акцентуючи увагу на етапах подачі заяв до закладів вищої освіти після складання національного мультипредметного тесту (НМТ).

У цьому матеріалі журналістка складає ледь не покрокову інструкцію дій, яка значною мірою може спростити процес вступу до вищого навчального закладу.

У публікації подається інформація про етапи вступу, реєстрація електронного кабінету, вимоги до створення електронного кабінету, подання заяв:

У тексті також зазначено, що Міністерство освіти надає максимальні консультації щодо вступу через гарячу лінію, де абітурієнти можуть отримати інформацію з питань вступної кампанії.

Цей матеріал є дуже корисним для абітурієнтів, оскільки авторка детально та зрозумілою мовою описує усі етапи вступної кампанії 2024 року. Анна Коваленко пояснює, як здійснити кожен крок, що значно спрощує процес вступу, особливо в умовах війни, коли абітурієнтам може бути важко охопити всю необхідну інформацію самотужки.

На прикладі цього матеріалу, ми можемо побачити наскільки процес вступу до вищих навчальних закладів може відрізнятись від довоєнного досвіду. Такі матеріали є дуже важливими сьогодні, адже значною мірою можуть допомогти майбутнім студентам приступити до подачі заяв на вступ до університету. Враховуючи ситуацію сьогодні, розуміючи під яким шаленим тиском та напругою може перебувати людина, зараз такі поради можуть бути справжнім ковтоком свіжого повітря.

«Факти»

Наступне ЗМІ для ознайомлення я вирішив обрати «Факти». Одне з найпопулярніших новинних порталів України. На своїх сторінках це видання пропонує ознайомитися із новинами не тільки України, а і всього світу. Має широкий спектр висвітлення тем: Політика, світ, культура, суспільство, здоров'я та спорт.

Переглянувши публікації цього ЗМІ, мною було знайдено 14 матеріалів за період 2022 – 2024 років.

2022 рік	2023 рік	2024 рік
----------	----------	----------

11 публікацій	2 публікації	1 публікація
---------------	--------------	--------------

Як ми можемо побачити, найбільша кількість матеріалів яка була присвячена тематиці вступної кампанії датується 2022 роком. Якщо розглядати теми детальніше, то загалом були матеріали, які розглядали: складання тестів абітурієнтами в умовах війни, труднощі у навчальному процесі в умовах війни, оновлення інформації щодо вступу та подачі заяв абітурієнтами і так далі. Тобто це інформація, яка б мала допомогти потенційному студенту дізнатись про деталі складання іспитів, та подачі заяв для вступу до вищого навчального закладу.

Тепер, за прикладом попереднього ЗМІ, я пропоную розглянути детальніше першу публікацію, яка була присвячена вступній кампанії.

Матеріал має назву «Рада ухвалила рішення про ЗНО та Держатестацію для випускників 2022 року: що змінилося». Матеріал опублікований 24 березня 2022 року, авторка Юлія Лугова.

В цій невеликій замітці авторка повідомляє про рішення Верховної Ради скасувати ЗНО та державну підсумкову атестацію (ДПА) у 2022 році через воєнні дії. Авторка наводить законопроект №7132 який дозволяє зробити це одноразово, аби полегшити процес вступу в українські виші під час кризи. Народна депутатка Олена Шуляк підкреслила, що війна значно порушила освітній процес, який вже постраждав через COVID-19, і таке рішення стимулюватиме молодь залишатися та навчатися в Україні, зберігаючи інтелектуальний потенціал країни.

Тепер, на противагу розглянемо наступний матеріал, який опублікований 8 липня 2024 року і має назву «Вступна кампанія – 2024. У кого з абітурієнтів не вимагатимуть результатів НМТ» автор Іван Мозговий. Наразі це найактуальніший матеріал на тематику вступної кампанії в цьому ЗМІ.

Цей матеріал зачіпає тему порядку вступу для пільгових категорій абітурієнтів, яким дозволяється проходити індивідуальні співбесіди замість національного мультипредметного тесту (НМТ).

Автор зазначає, що абітурієнти можуть зареєструватися для проходження співбесід. Ці співбесіди проводяться за чіткими програмами, і порядок оцінювання затверджується головами приймальних комісій.

«Дзеркало тижня»

Українське інтернет-видання, яке було засновано у 2001 році. На сторінках надає новини з України та світу. Має широкий спектр висвітлення тем: Політика, економіка, світ, здоров'я. В умовах сьогодення, «дзеркало тижня» має велике зосередження на висвітленні теми війни. Надає читачам інформації про політичну ситуацію в країні, відносини України на міжнародному рівні, розвиток подій на фронті, та огляди на дії країни агресорки.

Переглянувши публікації на тему вступної кампанії, мною було підраховано 61 матеріал, за період від 2022 до 2024 року.

2022 рік	2023 рік	2024 рік
8 публікацій	26 публікацій	27 публікацій

Наразі, порівнявши кількісно матеріали які були присвячені тематиці вступної кампанії, ми можемо побачити що дзеркало тижня наразі має найбільшу кількість публікацій.

Якщо розглянути детальніше, то можна зазначити, більшість матеріалів є інформаційними за жанром, та невеликі за обсягом. Загалом ЗМІ публікує найактуальніші зміни та нововведення щодо організаційних питань в сфері освіти. Це дозволяє аудиторії отримувати актуальну та важливу інформацію щодо вступної кампанії вищих навчальних закладів в Україні.

Першою публікацією, яка була присвячена темі нашого дослідження, за 2022 рік став матеріал Ірини Знась який має назву «В медуніверситеті цього року вступатимуть за зміненою схемою: рішення МОЗ»

Матеріал присвячений змінам у правилах вступу до медичних університетів України. Авторка розглядає нововведення, які були запроваджені Міністерством охорони здоров'я, зокрема, про те, що вступники тепер повинні

будуть проходити тестування за новою схемою. Зокрема, акцентується на важливості змін в контексті підготовки медичних кадрів та адаптації до сучасних вимог.

Щодо дотримання журналістських стандартів, то матеріал дотримується принципів об'єктивності та точності. Використання цитат і коментарів від експертів підкріплює подані дані. Структура матеріалу логічна: спершу викладаються основні зміни, потім їх наслідки та думки фахівців. Це дозволяє читачеві легко зрозуміти суть питання і сформулювати власну думку.

Другий матеріал, який хочеться розглянути детальніше має назву «Під знаком гранту: Михайло Винницький про перші підсумки вступної кампанії 2024» який був оприлюднений 10 вересня 2024 року, та написаний Оксаною Онищенко.

За жанром цей матеріал є інтерв'ю, в якій авторка веде комунікацію з заступником міністра освіти і науки Михайлом Іваном Вінницьким. Матеріал розкриває ключові зміни в процесі вступу, які сталися в умовах нової системи фінансування освіти. Журналістка акцентує увагу на тому, що гранти стали важливим інструментом для підтримки абітурієнтів з високими балами, які не змогли отримати бюджетні місця.

Оксана Онищенко при написанні матеріалу дотримується журналістських стандартів, а саме об'єктивності, використовуючи прямі цитати з інтерв'ю, що додає достовірності представлених інформації. Структура матеріалу є зрозумілою та логічною: спочатку викладаються основні зміни у вступній кампанії, потім аналізуються результати та коментарі експертів. Це дозволяє читачеві легко слідкувати за розвитком теми та формувати власну думку.

Отож, кількість публікацій та їхня тематика може свідчити про попит від аудиторії на отримання конкретної інформації. Вступна кампанія сьогодні є суспільно важливою темою, враховуючи її постійні зміни через нововведення. Майбутнім абітурієнтам необхідні такі матеріали, аби мати можливість переглядати всі оновлення та бути в курсі всіх останніх подій. ЗМІ відіграє в

цій комунікації важливу роль, а саме розповсюджує та доносить повідомлення до своєї цільової аудиторії.

«ТСН»

Загальноукраїнська телевізійна служба новин, яка активно працює з 2007 року. На сьогодні, це найбільший новинний портал України, який в цілодобовому форматі висвітлює новини як України так і всього світу. «ТСН» не обмежує себе у тематичному розмаїті, на його сторінках можна зустріти оперативну інформацію про політику, світові події, соціальну сферу, спорт, економіку, культуру та шоу-бізнес.

Ознайомившись з архівом публікацій на тему вступної кампанії за період від 2022 до 2024 року було знайдено 46 матеріалів.

2022 рік	2023 рік	2024 рік
15 публікацій	24 публікації	7 публікацій

Моніторинг публікацій показує, що найбільше матеріалів на тему вступної кампанії зосереджено на 2023 році (24 матеріали). Основні теми охоплюють: складання тестів під час війни, виклики в навчанні в умовах воєнного стану, оновлення правил вступу та подачі документів абітурієнтами. Ці публікації надавали важливу інформацію, яка мала на меті допомогти майбутнім студентам зрозуміти процес складання іспитів та подачі заяв до університетів.

Тепер, на прикладі попередніх ЗМІ, пропонуємо розглянути детальніше перший матеріал за 2022 рік, коли стався повномасштабний напад країни агресора на територію України. Матеріал має назву «Рада спростила ЗНО та скасувала ДПА у 2022 році. Як відбуватиметься вступ до вищів» написаний Ігорем Бережанським та опублікований 24 березня 2022 року.

У публікації розглядається рішення Верховної Ради України про скасування зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО) та державної підсумкової атестації (ДПА) у 2022 році. Це рішення стало відповіддю на виклики, пов'язані з війною та її впливом на освітній процес. Автор матеріалу

детально розписує, як ці нововведення вплинуть на вступ до вищих навчальних закладів, зазначаючи, що вступники будуть мати можливість подавати документи на основі оцінок, отриманих у попередні роки.

При написанні цієї замітки можна зауважити, що журналіст дотримується стандартів об'єктивності, наводячи різні точки зору та коментарі експертів. Структура матеріалу є логічною та зрозумілою: спочатку викладаються факти про скасування тестувань, потім розглядаються наслідки для вступників. Це дозволяє читачеві зрозуміти не лише самі зміни, але й їх значення в контексті поточної ситуації в Україні.

Далі, наступний матеріал який ми розглянемо має доволі провокативну назву яка майже одразу привертає свою увагу, отож матеріал називається «Університети матимуть нову причину відраховувати студентів: як відбуватиметься єдиний іспит» Матеріал написала журналістка Христина Головчак, і був опублікований 6 травня 2024 року.

Авторка у своїй публікації акцентує увагу на нових змінах у системі вступу до вищих навчальних закладів України. А саме запровадження єдиного іспиту для абітурієнтів. Це нововведення стало відповіддю на потребу спростити та уніфікувати процес вступу до вищих навчальних закладів, що особливо актуально в умовах сучасних викликів, з якими стикається країна. Авторка також систематизує всю інформацію, та детально та структуровано пояснює як відбуватиметься оцінювання, і на яку долю чекати студентам, які не зможуть пройти тестове оцінювання.

Журналістка дотримується журналістських стандартів у написанні матеріалу. Структура є логічною та зрозумілою для більшої кількості аудиторії: Напочатку викладаються основні зміни у вступній кампанії, потім аналізуються можливі наслідки для студентів та університетів. Це дозволяє читачеві зрозуміти суть нововведень і їх значення в контексті освітньої реформи.

Отже, ознайомленні матеріали з цього ЗМІ ілюструють, як змінився процес вступу до вищих навчальних закладів у порівнянні з тим, що було до війни.

Подібні публікації є надзвичайно актуальними в умовах сьогодення, оскільки вони можуть суттєво допомогти майбутнім студентам у підготовці до подачі заяв до університетів. У контексті сучасних викликів, коли люди стикаються з великим стресом і напругою, такі рекомендації можуть стати справжнім порятунком.

«УКРІНФОРМ»

Для цього моніторингу я також зафіксував увагу на Національне інформаційне агентство України, джерело інформації про політичне, економічне, соціальне, наукове, культурне, суспільне життя в Україні та за кордоном. Агентство працює з 1918 року. Щодня «УКРІНФОРМ» дає читачам повну та об'єктивну картину подій: більш як 300 новин за добу, ексклюзивні коментарі та інтерв'ю, фоторепортажі, інфографіку.

В рамках моніторингу цього ЗМІ я ставлю за мету дізнатись про кількість публікацій на тему вступної кампанії, кількість згадок взагалі та наповнення цих матеріалів, аби зрозуміти наскільки поширеною є тема вступної кампанії в умовах війни на сторінках «УКРІНФОРМ». Адже зараз, опираючись на вже існуючі результати, ми можемо твердо наголосити що ця тема має суспільну значущість, зараз активно ЗМІ розповсюджують новини на цю тематику.

Отже, переглянувши публікації «Укрінформ» за період 2022 – 2024 року, я нарахував 125 публікацій за пошуковим запитом «вступна кампанія».

2022 рік	2023 рік	2024 рік
71 публікація	23 публікацій	31 публікація

Наразі «Укрінформ» є рекордсменом по кількості публікації за заданою темою. Тепер пропоную розглянути детальніше найпершу публікацію за 2022 рік, та найактуальнішу за 2024 рік аби перевірити динаміку висвітлення теми вступної кампанії в умовах війни.

Перший матеріал який я пропоную розглянути має назву «Університети війни: Як українським студентам продовжити навчання» який опублікований 23 березня 2022 року, авторка Юлія Гришина.

Сам матеріал присвячений питанням продовження навчання українських студентів під час війни. У статті обговорюється, як університети в західній Україні можуть допомогти студентам з прифронтових регіонів, які змушені були евакуюватися через бойові дії. Розглядаються різні підходи до відновлення навчального процесу, зокрема переведення вищів у безпечні райони та організація онлайн-навчання для студентів-переселенців.

У статті подано інформацію з кількох джерел, де зібрані різні точки зору, включно з коментарями народної депутатки Юлії Гришиної. В матеріалі також є пропозиції для вирішення проблем навчання під час війни та заклики до конкретних дій для покращення ситуації в освітній сфері.

Тепер, давайте порівняємо це з найактуальнішим матеріалом, який опублікований 1 жовтня 2024 року, і який має назву «Цьогорічна вступна кампанія стала найкращою в історії СБУ – ректор» автор не зазначається.

В цьому матеріалі обговорюється, як незважаючи на виклики, пов'язані з війною, Національна академія Служби Безпеки України змогла залучити велику кількість абітурієнтів. Ректор академії, Андрій Черняк акцентує увагу на зростанні конкурсу та зацікавленості молоді до навчання в установі, що свідчить про довіру до освітніх програм і репутації академії. Цей матеріал містить інформацію про зміни в умовах вступу та нові спеціальності, які пропонуються, а також про підтримку студентів у складних умовах. Розглядаються також ініціативи академії щодо підвищення якості освіти та інтеграції сучасних технологій у навчальний процес.

Отже, переглянувши публікації «Укрінформ» та ознайомившись детальніше із двома публікаціями, можна сказати що обидва матеріали торкаються теми вищої освіти в умовах війни та викликів, що виникають у цьому контексті. Вони підкреслюють важливість адаптації навчального процесу

для студентів, які постраждали від бойових дій. Щодо інформативності та наповненості, обидва матеріали є якісним та надійним джерелом інформації в сфері освіти. Переглянувши ці публікації, я не можу сказати що стиль подачі, та наповненість суттєво змінились, адже що у 2022 році, так і у 2024 матеріали надають своїй цільовій аудиторії необхідну інформацію. Враховуючи також і кількість матеріалів, а за 2 роки це понад 125ти публікацій, це ЗМІ встигло охопити більшість аспектів теми, це і інтерв'ю з представниками міністерства освіти, та наближених людей до освітніх реформ, так і оновлення інформації щодо вступних процесів, затвердження нових законопроектів. Також, це і матеріали, присвячені адаптації Вищих Навчальних Закладів до нових умов, Дистанційний, змішані формати навчання.

«Детектор Медіа»

"Детектор медіа" — українське видання, створене в 2016 році для моніторингу та аналізу інформаційного простору. Воно допомагає боротися з дезінформацією, аналізує якість медіа та порушення журналістських стандартів, а також сприяє підвищенню медіаграмотності. Видання займається фактчекінгом, проводить дослідження на теми маніпуляцій і пропаганди в ЗМІ. "Детектор медіа" відіграє важливу роль у формуванні відповідальної медіакультури в Україні, допомагаючи суспільству орієнтуватися в інформаційних потоках.

Ознайомившись із публікаціями за ключовими словами «Вступна кампанія» За період від 2022 – 2024 року було зафіксовано 7 публікацій.

2022 рік	2023 рік	2024 рік
1 публікація	2 публікації	4 публікації

На відміну від попередніх ЗМІ, «Детектор медіа» має значно нижчу кількість матеріалів присвячених темі вступної кампанії. Можливо, це пов'язано із спрямуванням цього медіа, адже "Детектор медіа" здебільшого спеціалізується на аналізі медіа та моніторингу дезінформації, пропаганди,

маніпуляцій. Тому їхній контент переважно орієнтований на інформаційні війни, медіаграмотність, а не на теми, що стосуються освіти чи вступних кампаній.

Незважаючи на це, ми все одно переглянемо публікації, аби зрозуміти як «Детектор медіа» висвітлює тему вступної кампанії під час повномасштабного вторгнення росії на територію України.

Перший матеріал, який опублікований 3 липня 2023 року, має назву «Міноосвіти надало покрокову інструкцію щодо онлайн-вступу» автор публікації не вказується.

Цей матеріал представляє собою покроковий гайд, який описує інструкцію від Міністерства освіти і науки України щодо онлайн-вступу до закладів вищої освіти. У гайді детально пояснюється, як створити електронний кабінет абітурієнта, як подавати документи для вступу та які вимоги потрібно виконати. Також роз'яснюється процес подачі заяв на різні рівні освіти, наприклад, бакалаврат чи магістратуру. Інструкція включає важливі дати та ключові кроки, які спрощують процес вступу для студентів. Весь матеріал супроводжується додатковими зображенням з інструкцією від МОН, що також значною мірою впливає на сприйняття інформації читачем.

І наступний матеріал, який ми переглянемо розглянемо опублікований 27 липня 2024 року, має назву «Про освіту журналістську і не тільки» автор матеріалу Олег Джолос.

Автор підіймає питання журналістської освіти в Україні, зокрема акцентує увагу на важливості дотримання професійних стандартів у журналістиці. В матеріалі також надається увага аналізу сучасним викликам, з якими стикаються журналісти.

Також, Олег Джолос підіймає питання про впровадження європейських стандартів у навчальні програми, акцентуючи на важливості інтеграції гуманітарних знань для формування цілісного світогляду майбутніх журналістів. Вона підкреслює, що сучасний журналіст повинен не лише

володіти технічними навичками, а й мати глибоке розуміння соціальних і етичних аспектів своєї професії.

В якості висновку можна сказати, що сам матеріал акцентує увагу більше на важливості професійних стандартів і цінностей у журналістській освіті, підкреслюючи необхідність комплексного підходу до навчання, що включає як практичні навички, так і етичні принципи. Цей матеріал лише частково зачіпає тему вступної кампанії, загалом мова йдеться про освіту.

Але як і зазначалось раніше, «Детектор медіа» не має публікацій на задану тему, як це було на прикладі з попередніми ЗМІ. Однією з причиною може слугувати спрямування цього медіа, адже "Детектор медіа" здебільшого спеціалізується на аналізі медіа та моніторингу дезінформації, пропаганди, маніпуляцій. Тому їхній контент переважно орієнтований на інформаційні війни, медіаграмотність, а не на теми, що стосуються освіти чи вступних кампаній.

«Суспільне»

Наступним медіа, яке я не міг не наділити увагою став «Суспільне». Це загальнонаціональна платформа публічного мовлення України, заснована в 2017 році. Вона охоплює телебачення, радіо та онлайн-ресурси. Основна мета Суспільного мовлення — забезпечити громадянам доступ до об'єктивної, незаангажованої інформації, дотримуючись принципів незалежності та відкритості. Воно створює контент на актуальні суспільно-політичні, культурні, освітні й соціальні теми.

Переглянувши публікації «Суспільне» за ключовими словами «вступна кампанія», за період 2022 – 2024 років було налічено 168 матеріалів.

2022 рік	2023 рік	2024 рік
94 публікації	24 публікації	50 публікацій

Основні теми які висвітлювались на сторінках суспільного, і які стосувались вступної кампанії були і більш звичні, по типу: здачу тестів під час

війни, виклики в освіті в умовах воєнного стану, зміни правил вступу та подачі документів. І, разом з переліченими темами, є суттєва кількість публікацій, в яких розповідається про вступну кампанію конкретного університету, наприклад «Як відбулась вступна кампанія в університеті в Кременчуці», «Вступна кампанія на Рівненщині, які робітничі професії обирають абітурієнти», «Вступна кампанія: кількість бюджетних місць в університетах Житомира та які спеціальності обирають» і так далі.

Суспільне має велику кількість матеріалів на тему вступної кампанії, як загальних, так і направлених, що надає можливість для абітурієнта ознайомитись із інформацією про конкретний навчальний заклад.

Тепер щодо перегляду конкретного матеріалу, перша публікація має назву «Один тест та мотиваційний лист: вступна кампанія – 2022 на Черкащині». Дата публікації – 12 квітня 2022 року, автор матеріалу Оксана Швед та Тетяна Омелян.

У матеріалі підіймається тема особливості вступної кампанії 2022 року в Черкаській області. Основна увага приділена нововведенням, зокрема обов'язковій подачі мотиваційного листа та тестуванню. Зміни були впроваджені через війну, що вплинуло на умови вступу та навчання. Мотиваційний лист дозволяє абітурієнтам пояснити свій вибір закладу та цілі. Це допомагає краще оцінити готовність студентів навчатися в складних умовах і, як очікується, підвищить якість відбору студентів.

Матеріал акцентує на змінах у вступній кампанії в умовах війни, підкреслюючи важливість мотиваційних листів для відбору абітурієнтів і їхньої готовності до навчання. Це свідчить про прагнення освітніх установ адаптуватися до нових викликів і забезпечити якісну освіту навіть у складних умовах.

Наступний матеріал має назву «Вступна кампанія 2024: скільки заяв від абітурієнтів прийняли закарпатські виші та які спеціальності нині популярні»

Матеріал написав Михайло Пилипко та Тетяна Рожновська, опублікований 31 липня 2024 року.

В цьому матеріалі автори приділили увагу на розкриття такого аспекту, як кількість заяв від абітурієнтів та популярні спеціальності. Незважаючи на складні умови, пов'язані з війною, кількість заявок на навчання в закарпатських вишах залишається значною. В матеріалі також розглядаються зміни в умовах вступу, включаючи нові спеціальності, які стали популярними серед молоді. Після, наприкінці матеріалу автори підкреслюють, що попит на певні спеціальності змінився через потреби ринку праці та соціально-економічну ситуацію в країні. Наприклад, спостерігається зростання інтересу до професій у сфері ІТ, медицини та безпеки.

Обидва матеріали зосереджуються на вступних кампаніях у ВНЗ України під час війни, підкреслюючи нові правила, зокрема зміни у подачі заяв та статистику щодо активності абітурієнтів. Обидва тексти інформативні й об'єктивні, але перший матеріал глибше досліджує конкретні зміни, другий — загальні тенденції.

Отож, Аналізуючи публікації на тему вступних кампаній в Україні за період 2022-2024 років, можна виділити кілька ключових тенденцій та змін у висвітленні цієї теми.

По-перше, вступні кампанії зазнали значних змін через війну. Університети впроваджують нові формати навчання, зокрема онлайн-освіту, щоб адаптуватися до викликів, пов'язаних із безпекою та мобілізацією. З'явилися нові вимоги до абітурієнтів, такі як мотиваційні листи та тестування, що підкреслює прагнення університетів відбирати студентів з урахуванням їхньої мотивації і готовності до навчання в складних умовах. Також спостерігається зміна в попиті на спеціальності: зростає інтерес до ІТ, медицини та безпеки, що свідчить про адаптацію освітніх програм до потреб ринку праці. Кількість заяв від абітурієнтів залишається високою, що свідчить про стійкість молоді в прагненні отримати освіту навіть у складних умовах.

Висвітлення теми вступних кампаній стало більш детальним щодо нововведень у процесі вступу. Замість загальних оглядів акцент робиться на конкретних змінах і їхніх наслідках для студентів. Публікації також стали більш чутливими до соціальних викликів, з якими стикаються студенти під час війни, таких як мобілізація та евакуація. Багато матеріалів містять коментарі представників університетів і експертів у галузі освіти, що підвищує об'єктивність і авторитетність інформації. Загалом, вступні кампанії в Україні демонструють значну адаптацію освітньої системи до нових реалій. Вони свідчать про стійкість та прагнення молоді продовжувати навчання навіть у складних умовах.

ОПИС ПІДГОТОВКИ ПРОЄКТУ

Роботу над проєктом розпочав із обговорення плану написання дипломної роботи із науковим керівником та отриманням завдань для подальшої роботи. Перед початком роботи, я проаналізував рівень висвітлення цієї теми на сторінках українських масмедіа. Отриманні результати моніторингу продемонстрували, що висвітлення теми вступних кампаній стало більш детальним щодо нововведень у процесі вступу. Замість загальних оглядів акцент робиться на конкретних змінах і їхніх наслідках для студентів. Публікації також стали більш чутливими до соціальних викликів, з якими стикаються студенти під час війни, таких як мобілізація та евакуація. Багато матеріалів містять коментарі представників університетів і експертів у галузі освіти, що підвищує об'єктивність і авторитетність інформації.

Для реалізації цього проєкту, а саме з пошуками героїв та експертів для написання матеріалів, я займався пошуками, так і мій науковий керівник допомагала отримувати необхідні коментарі від експертів.

При пошуку героїв, я намагався знайти студентів, які б могли поділитись власним пережитим досвідом, вступом до закладу вищої освіти у 2022 році, коли росія розпочала повномасштабне вторгнення на територію України.

Дипломна робота складається з серії журналістських матеріалів.

Перший матеріал присвячений аналізу вступної кампанії в Україні в умовах повномасштабної війни, яка розпочалася 24 лютого 2022 року. Основною метою дослідження є вивчення проблем і викликів, з якими зіткнулись вищі навчальні заклади під час проведення вступної кампанії в період військових дій, а також адаптаційні стратегії, що впроваджуються для забезпечення безперервності освітнього процесу. У матеріалі акцентується увага на змінах у процесі вступу, зокрема на нових критеріях відбору абітурієнтів, які були запроваджені через війну. Цей матеріал є важливим

внеском у розумінні сучасних викликів української освіти та може слугувати основою для подальших досліджень у цій сфері.

Після ознайомлення читачів із загальною ситуацією, другим матеріалом, який представляє собою аналітичну статтю з елементами анкетування, я акцентую увагу на опитуванні студентів, які розпочали своє навчання у 2022 році, у перший рік війни, щоб з'ясувати їхній досвід, причини обрання українського ВНЗ попри війну та їхні мотиви залишитися в Україні для навчання. Завдяки відповідям студентів, мені вдалося виявити основні тенденції та настрої молоді, яка вирішила здобувати освіту всупереч обставинам. Хоча опитування охоплює лише один університет, воно відображає загальні настрої та проблеми вступників. Для цього матеріалу, я зібрав коментарі у студентів Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Третій матеріал, який було реалізовано, навпаки полягав у висвітленні вступної кампанії зсередини вищого навчального закладу. Для дослідження теми мною було проведено інтерв'ю зі старшим секретарем приймальної комісії Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Це інтерв'ю дозволило глибше зрозуміти зміни, які відбулися в процесі вступу до університету через військові дії, а також виклики, з якими стикаються як навчальні заклади, так і абітурієнти. Під час розмови ми обговорили основні зміни в організації вступної кампанії, адаптацію до нових умов, а також вплив війни на кількість заявок та критерії відбору. Експерт поділилась досвідом роботи приймальної комісії в умовах нестабільності, описавши, як університети змушені були впроваджувати нові технології для дистанційного навчання та електронної подачі заявок. Цей діалог дав змогу не лише проаналізувати поточну ситуацію, але й оцінити перспективи розвитку вступної кампанії в майбутньому. Інтерв'ю стало важливим джерелом інформації для нашого дослідження, оскільки воно висвітлює реальні виклики та рішення, які застосовуються у сфері освіти під час війни.

Четвертий матеріал, який був написаний в рамках цієї дипломної роботи, представляє собою огляд, мета якого полягає у аналізі та порівнянні вступних кампаній, а саме порівнювались кампанії за 2021 рік, та відповідно за 2024. Результати огляду показали, що вступна кампанія завжди була важливим етапом у житті абітурієнтів та університетів, але зміни, що відбулися між 2021 і 2024 роками, стали значними. Повномасштабне вторгнення росії в Україну істотно вплинуло на процес вступу, зумовивши потребу адаптації до нових умов. У 2024 році вступники стикаються не лише з конкуренцією за місця у вищих навчальних закладах, але й із викликами безпеки, економічними труднощами та необхідністю дистанційного навчання.

І п'ятий, останній матеріал, який присвячений цій роботі представляє собою есей, мета якого відрефлексувати пережитий досвід, пов'язаний із навчанням у період пандемії COVID-19 та війни в Україні. У даній роботі я намагався наголосити на труднощах, з якими довелось зіштовхнутись українцям. Як ці дві значні події вплинули на освітній процес, а також на психологічний стан студентів. Я прагнув нагадати про ті труднощі, з якими ми стикалися, і етапи, які пройшли: від початку пандемії до початку війни. Завдяки цій роботі я надав глибше розуміння того, як важливо мати можливість адаптуватися до змін. Незважаючи на всі труднощі, ми навчилися цінувати моменти спільності та підтримки. Висновки, до яких я прийшов у результаті цього дослідження, свідчать про те, що навіть у найскладніші часи можна знайти ресурси для продовження навчання і розвитку. Цей досвід змінив нас і зробив більш стійкими до нових викликів, які постають перед нами в умовах війни та глобальних змін.

ВИСНОВКИ

Війна в Україні привертає увагу громадськості впродовж останніх дев'яти років. З початку повномасштабного вторгнення країни-агресорки Засоби масової інформації починають активно поширювати інформацію пов'язану із воєнною дійсністю. І разом із цим, активно починає висвітлюватись питання освіти. Проаналізувавши українські ЗМІ, можна сказати що кількість публікацій на тему вступної кампанії значно зросла, хоч їх і зараз бракує деяким ЗМІ. Висвітлюючи дану тему, журналісти інформують своїх читачів та наголошують на важливій складовій вступній кампанії. Адже враховуючи кількість та частоту змін в процесі вступу, не кожному абітурієнту буває легко розібратись з цим обсягом інформації самотужки. ЗМІ виконує велику інформаційну роль, структурує інформацію, роблячи її доступнішою та зрозумілішою.

Результатом дипломної роботи стала серія журналістських матеріалів, які висвітлюють діяльність вступної кампанії в умовах війни. Підготовлені матеріали знайомлять читачів із діяльністю ВНЗ, адаптації навчальних закладів, і також адаптації студентів, які почали своє навчання в перший рік повномасштабного вторгнення.

Вступна кампанія в умовах війни стикається з великими викликами через зміни в освітньому процесі. З кожним днем зростає потреба у нових підходах до організації навчання.

Ідея проєкту полягала у відображенні проблем та викликів вступної кампанії в умовах війни. Було важливо продемонструвати різкий розвиток та збільшення нових матеріалів, які розкривають цю проблему. Завдяки опитуванням, ми змогли ґрунтовніше дослідити довід студентів, які почали своє навчання на перший рік повномасштабної війни в Україні. На основі спостережень ми зробили висновки про рівень сприйняття української освіти. Як результат, ми спостерігаємо результати активної роботи вищих навчальних закладів. Завдяки

різноманітним заходам, таким як фестивалі, дні відкритих дверей, спрощений вступ до ВНЗ в перший рік війни і так далі.

Отже, незважаючи на численні виклики, які постають перед вступною кампанією в умовах війни, існує значний потенціал для інновацій та розвитку. Важливо продовжувати працювати над покращенням освітніх процесів і підтримкою студентів, щоб забезпечити їхнє успішне навчання та адаптацію в складних умовах. Цей досвід може стати основою для подальшого зміцнення української освіти та її репутації на світовій арені.

БІБЛІОГРАФІЯ

Досліджуванні матеріали

1. Анна Коваленко. Від реєстрації кабінету вступника до зарахування: МОН оприлюднило алгоритм дій для абітурієнтів. Українська правда. URL:<https://life.pravda.com.ua/society/yak-vstupiti-na-bakalavrat-u-2024-roci-u-mon-rozpovili-pro-etapi-ta-diji-302375/> (дата звернення: 20.10.2024).
2. Бережанський І. Рада спростила ЗНО та скасувала ДПА у 2022 році: як відбуватиметься вступ до вишів. ТСН. URL:<https://tsn.ua/ato/rada-sprostila-zno-ta-skasuvala-dpa-u-2022-roci-yak-vidbuvatimetsya-vstup-do-vishiv-2019040.html> (дата звернення: 20.10.2024).
3. В Україні закінчилася вступна кампанія-2024. UA.NEWS. URL:<https://ua.news/ua/ukraine/v-ukrayini-zakinchilasya-vstupna-kampaniya-2024> (дата звернення: 20.10.2024).
4. Головчак Х. Університети матимуть нову причину відраховувати студентів: як відбуватиметься єдиний іспит. ТСН. URL:<https://tsn.ua/ukrayina/universiteti-matimut-novu-prichinu-vidrahovuvati-studentiv-yak-vidbuvatimetsya-yediniy-ispit-2572821.html> (дата звернення: 20.10.2024).
5. Гришина Ю. Університети війни: як українським студентам продовжити навчання. Укрінформ. URL:<https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3437878-universiteti-vijni-ak-ukrainskim-studentam-prodovziti-navcanna.html> (дата звернення: 20.10.2024).
6. Джолос О. Про освіту журналістську і не тільки... Детектор медіа. URL:<https://detector.media/infospace/article/230139/2024-07-27-pro-osvitu-zhurnalistsku-i-ne-tilky/> (дата звернення: 20.10.2024).
7. Знає І. В медуніверситети цього року вступатимуть за зміненою схемою: рішення МОЗ. Дзеркало тижня. URL:<https://zn.ua/ukr/UKRAINE/v-meduniversiteti-tsoho-roku-vstupatimut-za-zminenoju-skhemoju-rishennja-moz.html> (дата звернення: 20.10.2024).

8. Кількість поданих заяв і середній конкурсний бал. Єдина державна електронна база з питань освіти. URL: <https://vstup.edbo.gov.ua/statistics/>
9. Мозговий І. Вступна кампанія – 2024: у кого з абітурієнтів не вимагатимуть результатів НМТ. Факти. URL: <https://fakty.ua/440097-vstupitel'naya-kampaniya---2024-u-kogo-iz-abiturientov-ne-potrebuyut-rezultaty-nmt> (дата звернення: 20.10.2024).
10. Оніщенко О. Під знаком гранту. Михайло Винницький – про перші підсумки вступної кампанії-2024. Дзеркало тижня. URL: <https://zn.ua/ukr/EDUCATION/pid-znakom-hrantu-mikhajlo-vinnitskij-pro-pershi-pidsumki-vstupnoji-kampaniji-2024.html> (дата звернення: 20.10.2024).
11. Поліковська Ю. Міносвіти надало покрокову інструкцію щодо онлайн-вступу. Детектор медіа. URL: <https://ms.detector.media/internet/post/32329/2023-07-03-minosvity-nadalo-pokrokovu-instruktsiyu-shchodo-onlayn-vstupu/> (дата звернення: 20.10.2024).
12. Яна Осадча. В Україні ще не визначили порядок вступу до вишів в умовах бойових дій. Українська правда. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2022/03/15/247814/> (дата звернення: 20.10.2024).

Наукова та навчально-методична література

- 13.Власюк, Т. М. Заріцька Н. М. *"Аналіз вступної кампанії в умовах повномасштабної війни в Україні."* Проблеми інтеграції освіти, науки та бізнесу в умовах глобалізації. Київський національний університет технологій та дизайну, 2022. (дата звернення: 27.10.2024).
- 14.Здоровега В. *Теорія і методика журналістської творчості* : підручник. 3 вид. Львів : ПАІС. 2008. 276 с. (дата звернення: 02.11.2024).
- 15.Олена Кузнецова *Інформаційні жанри і методи преси*. Навчальний. посібник. Нац. університету "Львів. політехніка". — Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. — 162 с. (дата звернення: 2.11.2024).
- 16.Тетяна Сергіївна Марусяк. *«Освіта в Україні в умовах війни: стан та перспективи»*. Перспективи. Соціально-політичний журнал. – 2022. – № 3. – С. 134–140. (дата звернення: 26.10.2024).
- 17.Шевчук, Ганна. "Українська Освіта в умовах викликів воєнного часу." Педагогіка. Актуальні питання гуманістичних наук Випуск 51 (2022): 745-749. (дата звернення: 27.10.2024).

ДОДАТОК 1

Нові виклики системи освіти

З моменту початку повномасштабної військової агресії росії проти України 24 лютого 2022 року соціально-економічна структура країни зазнала серйозних атак. Інфраструктура, включаючи численні заклади освіти, була сильно пошкоджена або знищена. Багато міст і сіл в Україні стали жертвами артилерійських і авіаційних бомбардувань, що призвело до масової евакуації населення з зон бойових дій та окупації.

Експерти ЮНІСЕФ (Міжнародний надзвичайний фонд допомоги дітям при Організації Об'єднаних Націй) зазначають, що російське вторгнення створило безпосередню загрозу для життя і благополуччя 7,5 мільйонів українських дітей. Гуманітарні проблеми зростають з кожною годиною. Сотні дітей загинули або отримали поранення, а багато з них страждають від психологічних травм через насильство навколо них.

Багато тисяч людей в Україні втратили доступ до безпечної води та електрики через руйнування інфраструктури. Війна в країні призвела до катастрофічних наслідків для дітей, які не мали аналогів з часів Другої світової війни, як зазначає ЮНІСЕФ. Внаслідок бойових дій 3 мільйони дітей в Україні та понад 2,2 мільйона в країнах, що приймають українських біженців, потребують термінової гуманітарної допомоги. Кожні двоє з трьох дітей зазнали внутрішнього або зовнішнього переміщення. Цивільна інфраструктура, критично важлива для дітей, продовжує зазнавати значних ушкоджень. Війна також знищує джерела доходу та економічні можливості для багатьох українців, залишаючи багато сімей без достатніх коштів для задоволення основних потреб і підтримки своїх дітей.

Система освіти України зіткнулася з новими викликами, які раніше не виникали. З перших днів війни Міністерство освіти і науки України (МОН) продовжило свою діяльність та підтримувало зв'язок з обласними департаментами освіти і керівниками закладів вищої освіти. МОН звернулося до міжнародних партнерів з проханням про підтримку української освітньої системи.

Для забезпечення безпеки учнів у закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) освітній процес був тимчасово призупинений, а потім відновлений у різних форматах: онлайн (з використанням ІТ-технологій на територіях поблизу бойових дій), офлайн (в регіонах, де немає активних бойових дій) та змішано.

Зклади професійної (професійно-технічної) освіти (ЗП(ПТ)О), фахової передвищої (ЗФПО) та вищої освіти (ЗВО) також опинилися в нових умовах.

Багато студентів і викладачів приєдналися до Збройних сил України (ЗСУ) та територіальної оборони. Деякі викладачі продовжували навчати студентів навіть із фронту. Як це робив професор Ужгородського національного університету Федір Шантор, викладаючи пари прямо з фронту.

Освітні заклади стали центрами підтримки для населення та військових. Учасники навчального процесу та науковці активно волонтерили, збираючи кошти для ЗСУ, записуючи відеозвернення для міжнародних ЗМІ, щоб розповісти про реалії російської агресії.

Деякі учасники освітнього процесу, які опинилися в зоні бойових дій, зазнали серйозних психічних і фізичних травм. Умови життя на сході та півдні України, де тривають активні бойові дії, стають все більш нестерпними. Українці рятуючись від війни, ризикують втратити зв'язок із сім'єю, батьками, а також можуть стати жертвами насильства, жорстокого поводження або торгівлі людьми. Більшість із них пережили надзвичайно травматичні події і терміново потребують посиленних заходів безпеки, стабільності та психосоціальної підтримки – особливо ті, хто залишився без дорослих або в розлуці з родинами. ЮНІСЕФ підкреслює, що війна викликала найгострішу кризу в сфері захисту дітей з початку ХХІ століття.

Складний психологічний стан учасників освітнього процесу є серйозною проблемою, що заважає забезпеченню якості освіти. Педагоги та студенти, які постраждали від військової агресії, потребують значної психологічної підтримки. У цьому контексті Міністерство освіти і науки України (МОН) вжило ряд заходів для надання такої підтримки, розміщуючи корисні поради на своєму офіційному сайті. Діє група волонтерів-психологів, яка реалізує проекти для дітей і дорослих та надає рекомендації щодо управління емоційним станом.

ЮНІСЕФ також бере участь у вирішенні проблеми психологічної підтримки. Для допомоги дітям та їхнім батькам у зменшенні стресу і збереженні психічного здоров'я на сайті організації публікуються практичні рекомендації та корисні матеріали.

В умовах воєнного стану МОН докладає максимум зусиль для забезпечення безперервності навчання та створення безпечних умов для учнів і викладачів. Міністерство підтримує тих, хто змушений був виїхати за кордон або до безпечніших регіонів України, а також продовжує реалізацію системних реформ у сфері освіти. Враховуючи важливість цих завдань, команда Міністерства визначила ключові пріоритети політики в освіті, своєчасне впровадження яких допоможе зменшити освітні втрати та забезпечити стійкість української освітньої системи.

Таким чином, у контексті війни, що триває в Україні з лютого 2022 року через агресію росії, система освіти зазнає суттєвих змін, які вплинули на всі аспекти життя. Незважаючи на невизначеність ситуації, багато українців все ще обрали здобування освіти в українських університетах, віддаючи перевагу їм перед закордонними варіантами. Це свідчить про їхню рішучість і прагнення до знань навіть у найскладніших умовах.

Владислав Шаповалов

ДОДАТОК 2

Молодь — це майбутнє України. А для того, щоб відбудувати нашу Батьківщину, потрібно бути освіченою людиною

Війна, яку розпочала росія на території України в лютому 2022 року привнесла колосальні зміни для всіх українців. Війна вплинула на наше повсякденне життя, ставши кошмаром наяву. Українці вимушені адаптуватись до нових умов, і продовжувати жити в ритмі воєнних дій. На жаль, сьогодні стає все важче уявити мирне життя, коли в наших реаліях фігурують думки про небезпеку, ракети і інші загрози які стали ледь не побутовими.

Як зазначалось раніше, війна зачепила всі аспекти нашого життя, освіту вона теж не оминула. Взагалі за останні роки сфера освіти в Україні набула значних змін. Так ще у 2019 році першим серйозним викликом стала пандемія COVID-19, яка була причиною переходу закладів освіти у дистанційний формат навчання, що виявилось серйозним викликом для всіх учасників освітнього процесу. Багато вчителів і студентів стикнулися з труднощами в адаптації до нових форматів навчання. З початком війни в Україні ситуація ще більше ускладнилася. Жорстокі умови поставили майбутніх абітурієнтів майже перед фактом, звичний процес вступ до закладу вищої освіти став справжнім випробовуванням.

І тепер, враховуючи вищеперераховані чинники, стає по-справжньому цікаво дізнатись думку безпосередньо студентів, які незважаючи на ситуацію вирішили вступати до вищого навчального закладу. Яким був вступний процес у 2022 році, з якими труднощами вони стикнулись, наскільки сильно змінилась система здачі державних екзаменів, і чи не шкодують вони про свій вибір. Отож, поставивши собі за мету дізнатись більше про досвід студентів, мною були підготовлені питання, та складене опитування, для студентів Одеського Національного Університет імені І. І. Мечникова, які вступили до навчального закладу у 2022 році, тобто в перший рік повномасштабного вторгнення країни агресорки на територію України.

Також, варто зазначити, що результати цього опитування не побудують повну картину уявлення про вступну кампанію в умовах війни в Україні. Адже ми не зможемо висувати загальні висновки базуючись на досвіді одного університету. Але навіть ці результати можуть продемонструвати певну тенденцію, що в подальшому може надати нам підґрунтя, аби припускати що така поведінка є поширеною серед українських студентів. Наше опитування є лише частиною великої та складної системи, але разом з цим воно не стає менш важливим.

1 Вступ до ВНЗ в умовах воєнного стану

Отож, перше питання на яке мені захотілось отримати відповідь, стосувалось бажанню майбутніх студентів вступати до університету в Україні. Чи розглядали інші альтернативи, такі як вступ закордоном, чи не вступати нікуди взагалі, адже враховуючи ситуацію, для багатьох сімей вступ міг бути не по кишені, через незаплановані витрати, через вимушене переміщення із зони бойових дій.

За даними Міжнародної організації з міграції (МОМ), від початку повномасштабного вторгнення, кількість ВПО в Україні зросла до 6,9 мільйона осіб. А це ми ще не врахували біженців, яких за даними Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН) станом на кінець 2022 року налічувалось 5,7 мільйона осіб.

Отож, на питання чому майбутні студенти обрали вступ до вищого навчального закладу під час війни, а не стали чекати стабільнішої ситуації більшість відповіли, що якраз через невизначеність ситуації і вирішили вступати. Адже ніхто не був впевненим наскільки військові дії триватимуть на території країни, а час та результати державного тесту втрачати не хотіли. *«Не хотіла відкладати складання вступних іспитів на наступний рік, найпростіше скласти іспити відразу після школи + не була впевнена чи матиму можливість в наступному році (в умовах війни не можна бути ні в чому впевненим)»*. С такою позицією відповіли 12 опитуваних з 20.

Були і дещо інші позиції, деякі вирішили вступати до вузу через настанови батьків, а деякі через більш ідейні переконання. *«Тому що молодь — це майбутнє України. А для того, щоб відбудувати нашу Батьківщину, потрібно бути освіченою людиною.»*

На запитання «Чи розглядали ви варіант вступу до закордонних університетів? Якщо так, чому відмовилися від цього варіанту?» Майже всі відповіді, 14 з 20 були негативними, тобто такого варіант не розглядали взагалі.

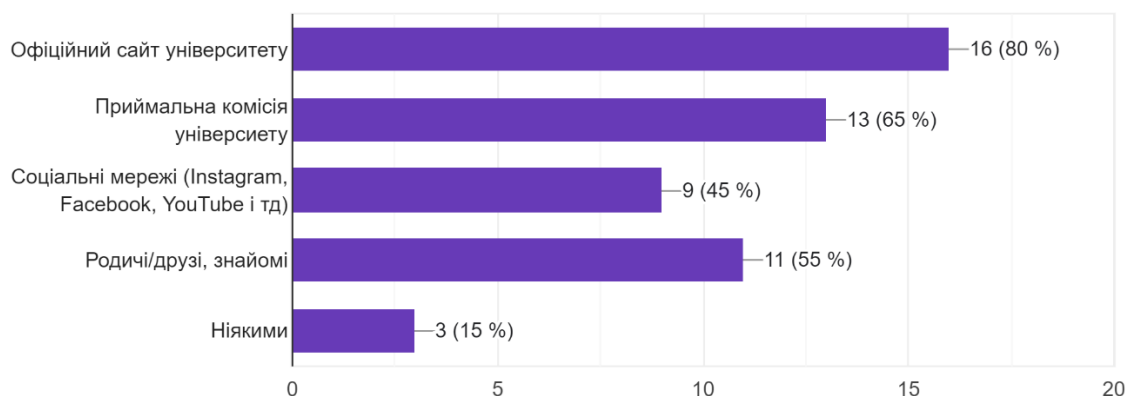
2 Засоби інформації про вступну кампанію навчального закладу

Тепер, склавши загальне уявлення, маючи розуміння чому студенти схилились до вступу до вищого навчального закладу в умовах війни, наступні питання були пов'язані із їхньою пошуковою роботою, точніше якими засобами вони користувались для отримання інформації про університет, його вступну кампанію. Я поділив відповіді на такі варіанти як: Офіційний сайт

університету, приймальна комісія університету, соціальні мережі, родичі/друзі, та варіант «нічого».

В результаті ми отримали такі результати:

Якими засобами ви користувались для отримання інформації про університет, його вступну кампанію?

Ми бачимо, що найбільше голосів отримав варіант «Офіційний сайт університету» який обрали 16 студентів. Другою за кількістю відповідей була «Приймальна комісія університету» яка налічує 13 голосів. Ці результати можуть свідчити про належну підготовку абітурієнта, свідомий та обґрунтований вибір конкретного ВНЗ.

Наступна, третя за кількістю голосів відповідь була «Родичі/друзі, знайомі» яка набрала 11 голосів, та яка стала доволі неочікуваною в порівнянні з попередніми двома відповідями. Тепер, маючи ці показники, можна сказати що ми маємо трохи більше уявлення про джерела отримання інформації про ВНЗ.

Аби краще зрозуміти якими аргументами оперували студенти, наступне питання в опитуванні було: «Які фактори були для вас найважливішими під час вибору навчального закладу в Україні?». Серед відповідей, були студенти які відповіли, що головним фактором під час вибору університету був його імідж серед інших, його позиціонування та рейтинг, таких відповідей було зафіксовано 7. Також, були студенти для яких головним фактором виступала наявність потрібної їм спеціальності, таких відповідей було зафіксовано 5. Також, були ті хто образ університет враховуючи рекомендації батьків та друзів, які вже там навчались.

Тепер ми можемо побачити наскільки впливовим може бути рейтинг університету у прийнятті рішення вступу. Навіть на прикладі нашого опитування, вже 7 абітурієнтів обрали ОНУ мені І. І. Мечникова опираючись на його імідж та рейтинг в порівнянні з іншими навчальними закладами. Що може свідчити про імідж як сильний та впливовий інструмент.

3 Труднощі під час вступу через війну

Цей блок присвячений труднощам, з якими довелось зіштовхнутися майбутнім студентам під час вступу. Ми спробуємо розібратись, які були труднощі для абітурієнтів під час вступу, і чи були взагалі.

Загалом, ознайомившись із відповідями студентів, можна підкреслити, що найбільшою проблемою для вступу були саме умови написання вступних іспитів. Тобто напружені умови, стрес який є наслідком воєнних дій значною мірою вплинули на емоційний стан майбутніх студентів. Таким чином відповіли вісім опитуваних з двадцяти. *«Було дуже важко готуватися до іспитів в таких стресових умовах. Перші декілька місяців війни взагалі не могла навчатися бо жила не в рідному місті (воно було під окупацією). Також було важко готуватися до нмт з історії, так як я не планувала її здавати а орієнтувалася на точні науки такі як фізика і математика».*

Також, декілька опитуваних нагадали про нововведення, яке відбулось у 2022 році, а саме скасування Зовнішнього Незалежного Оцінювання (ЗНО), і впровадження Національного Мультимедійного Тесту (НМТ). *«НМТ сам по собі не є складним, бо завдань мало, а балів на них виділяється багато. Проблема криється в тому, що тепер кожна помилка коштує дуже дорого. Мотиваційний лист писали. Не думаю, що він на щось вплинув. Також було до 5 бюджетних місць...і треба мати або пільгу, або 200 з усіх предметів, щоб отримати те бюджетне».*

4 Пільгові місця

У 2022 році в Україні було запроваджено систему пільгового вступу до вищих навчальних закладів, що включала квоти для різних категорій абітурієнтів. Пільгові місця були призначені для осіб, які мають обмежені можливості, зокрема дітей загиблих військовослужбовців, учасників бойових дій, осіб з інвалідністю та внутрішньо переміщених осіб. Загалом, у 2022 році кількість пільгових місць була суттєво розширена, що сприяло збільшенню заяв від

вступників пільгових категорій, які мали можливість вступати без проходження НМТ або за спрощеною процедурою.

Опитавши студентів, тільки дві людини наголосили на запровадженні системі пільгового вступу як однією із суттєвих змін у процесі вступу у 22му році.

5 Чи вплинула війна на рівень викладання і організацію навчального процесу?

Наступне питання поставило за мету дізнатись думку студентів щодо організаційного рівня навчального закладу. Чи адаптувались ВНЗ до умов воєнного стану, як на цю ситуацію дивляться студенти.

Отримавши відповіді, ми можемо скласти список із загальних критеріїв, які зауважили студенти, і які на їхню думку вплинули на навчальний процес у 2022 році.

Отож, зрозуміло що пронизуючою ниткою в цьому питанні є війна, яку розпочала росія, і яка і є чинником змін про які ми зараз говоримо. Майже всі студенти звернули на це увагу, і підкреслили що через війну ці зміни і відбуваються. Але якщо розглядати детальніше, то були висунуті такі загальні позиції:

1 Проблема з кількістю викладачів, яких не вистає аби наділити увагою всіх студентів. *«Вплинула, маємо великі проблеми з кількістю викладачів, яких вічно не вистачає на викладання певних пар. ВНЗ певним чином адаптувалися до умов воєнного стану, але не зробили їх комфортними ні для кого, як студенти, так і викладачі незадоволені ціма умовами»*. Таку тезу висунули 2 опитувані людини.

2 Дистанційний формат навчання, який почав своє впровадження ще у 2019 році, з початком пандемії COVID-19. На темі онлайн навчання наголосило 7 опитуваних.

3 Відключення світла, блекауту, які сильно вплинули на якість освіти у ВНЗ. На цьому наголосило 2 людини.

4 Ніяк. Були серед відповідей і такі, що не помітили впливу війни на рівень викладання і організацію навчального процесу. Таких відповідей було зафіксовано 3

Отож, зафіксувавши відповіді, більшість студентів наголосили на тому, як війна вплинула на навчальний процес в Зкладах Вищої Освіти. Загалом хочеться відзначити, що акцентуючи на усіх чинниках, студенти ставляться з

розумінням до усіх можливих проблем в навчальному процесі, і ставляться з розумінням до усіх нововведень, адже вважають що навчальний заклад адаптувався до нових умов, і гідно справляється з поставленою задачею. Навіть якщо умови можуть бути не завжди комфортними.

6 Вплив війни на доступність інформації щодо вступу і складання іспитів.

У наступному блоці, питання були спрямовані на тему доступності інформації, ми спробуємо дізнатись як війна вплинула на доступність інформації щодо вступу до університету.

Загалом, ми отримали такі результати:

Одинадцять опитуваних з двадцяти відповіли що не відчували на собі вплив війни на доступність інформації, чи відчували, але він був мінімальний. Абітурієнти без жодних вагань знайшли всю необхідну для них інформацію.

Троє опитуваних зазначили, що інформації стало взагалі більше, як кількісно, так і способами розповсюдження. Студенти помітили що знаходили потрібну їм інформацію як в соціальних мережах, так і використовуючи ЗМІ. Тобто для цих людей пошук потрібної інформації також не викликав труднощів.

Чотири людини вказали, що їм було важко знаходити усю необхідну інформацію, через складнощі з її пошуком, та швидкістю оновлень актуальної інформації. Через це не завжди було зрозуміло, чи є актуальною інформація, яку вони знаходили.

Одна людина відповіла, що війна вплинула на розповсюдження інформації таким чином, що не вся потрібна інформація була доступною.

І наостанок, одна людина зазначила, що на доступність інформації це не вплинуло. Проте, сам процес вступу був набагато легшим через велику кількість біженців, що спричинило низький рівень конкуренції серед абітурієнтів.

Отже, В умовах війни, що триває в Україні з лютого 2022 року, через вторгнення росії, освіта зазнала кардинальних змін, які торкнулися кожного аспекту життя молоді. Вступна кампанія 2022 року стала справжнім випробуванням для абітурієнтів, які опинилися перед новими викликами, такими як зміна формату тестування та емоційний стрес через військові дії. Незважаючи на невизначеність ситуації, багато молодих людей вирішили продовжити свою освіту, обираючи університети в Україні замість

альтернативних варіантів за кордоном. Це свідчить про їхню рішучість і прагнення до знань навіть у найскладніших обставинах.

Дослідивши думки студентів Одеського Національного Університету імені І. І. Мечникова стає зрозуміліше, з якими стикалася труднощами під час вступу молодь, зокрема через нововведення у вигляді Національного мультимедійного тесту (НМТ) та стресові умови підготовки. Пільгові місця для окремих категорій абітурієнтів стали важливим кроком у забезпеченні рівного доступу до освіти, хоча їх вплив на загальний процес вступу залишився малопомітним.

Владислав Шаповалов

ДОДАТОК 3

Освіта під час війни: нові реалії вступної кампанії

Вступна кампанія в умовах війни стала важливим етапом у розвитку української освіти, що зазнала суттєвих змін у відповідь на нові виклики. Цей процес не лише відображає адаптацію вищих навчальних закладів до екстремальних умов, але й демонструє стійкість та креативність освітніх установ у забезпеченні доступу до освіти для абітурієнтів. Для дослідження теми мною було влаштоване інтерв'ю зі старшим секретарем приймальної комісії ОНУ імені І. І. Мечникова Оксаною Олександрівною Кириловою. Це інтерв'ю дозволило глибше зрозуміти зміни, які відбулися в процесі вступу до університету через військові дії, а також виклики, з якими стикаються як навчальні заклади, так і абітурієнти.

Розкажіть, будь ласка, які основні зміни в процесі вступу були впроваджені в університеті через війну?

Звичайно, війна внесла свої певні корективи в наш світ, в наше життя, ну і, звичайно, вступну кампанію також. І вступна кампанія поділилася, як і багато чого у світі, на дві частини – до війни і після війни. Під час війни вступна кампанія зазнала значних змін в тому сенсі, що було набагато важче адаптуватися, працювати саме в таких військових умовах. І звичайно коли триває набір абітурієнтів, які сидять, скажімо, заповнюють якісь документи, і раптом лунає загроза повітряної тривоги, то звісно вся робота зупиняється і всі вже спускаються у бомбосховище, безпечне місце. Тому до таких особливих, незвичайних умов ми звикали дуже довго. Перший рік взагалі у нас був такий, можна сказати, дуже-дуже страшний. Ми взагалі не знали, як і чим закінчиться ця вступна кампанія. Але потім, завдяки нашому налаштуванню, саме на перемогу нашого вузу, на кращий набір абітурієнтів, ми працювали за будь-яких умов. І навіть коли вимикали світло, коли була задана шкода електростанціям, то наш університет, наш ректорат забезпечував роботу приймальної комісії у повному обсязі. Були закуплені генератори.

Скажімо, робота приймальної комісії пов'язана не тільки з абітурієнтами, які заповнюють документи, ми їх консулюємо і так далі. А ще треба було працювати з електронною базою ЄДЕБО (Єдина державна електронна база з питань освіти), а там міністерство запровадило жорсткі строки. І, скажімо, подача заяв припинялася 31 липня о 18.00, а світла до цього не було три доби. Тому ми вже виходили з положення як могли.

В принципі, це основне. Ще друга частина вступної кампанії, зміни які запровадила війна, змусила нас йти на нові зміни щодо переліку пільг. Вони

не просто змінилися, багато чого додалося. Наприклад, додалися пільги у дітей, у батьків, які мають посвідчення УБД (учасник бойових дій). Дуже багато категорій, підкатегорій. Потім додалися ще пільги ВПО (внутрішньо переміщених осіб). Це також вимагало від нас певного професіоналізму, певної уваги, щоб нічого не пропустити, щоб всі вступили і зробити цей набір найкращим в нашому вузі.

Дякую за таку змістовну відповідь. Також хочеться поцікавитися щодо кількості заявок на вступ до університету у 2024 році. Чи спостерігається якась тенденція, в порівнянні з попередніми роками?

Так, звичайно, динаміка спостерігається на набір вступної кампанії і в цьому році. Вона, на жаль, іде на спад. На це впливає декілька факторів. Перший фактор пов'язаний з тим, що багато абітурієнтів виїхали навчатися за кордоном. Тобто обрали не наші виші, а обрали заклади іншої освіти за кордоном. Ми розуміли, що до війни, до нашого університету могли подавати приблизно 600 -800 заяв, з яких 80 прийдуть до нас з оригіналами документів і підпишуть з нами контракт або вступлять на бюджет. То далі, коли був вже другий рік війни, ми набрали близько 400 заяв. Тобто динаміка стрімко падала, і це було пов'язане по-перше, з тим, що всі наші абітурієнти, які ще не виїхали, які сподівалися, що війна не буде тривати більше року, і вони зможуть все-таки вступити після завершення, після нашої перемоги до нашого вузу. То після цього вони, на жаль, також змушені були поїхати. І вже коли в цьому році ми приймали заяви, то заяв було ще наполовину менше. Тобто з кожним роком заяви падають, і це пов'язано не з тим, що в нас змінюються умови навчання чи якість навчання. Ні, це суттєво пов'язано з тим, що абітурієнти виїжджають за кордон і навчаються в більшості там. Але є і навпаки. Є такі абітурієнти, які все ж таки, навіть виїхавши за кордон навчаються у нас на факультеті онлайн. У нас є, так як і на будь-якому факультеті в нашому університеті, у нас є три форми навчання. Йдемо на зустріч нашим петиційним студентам, і вони на початку першого курсу обирають. Або вони навчаються офлайн, або вони навчаються онлайн, або асинхронне навчання, тобто змішана форма, і онлайн, і офлайн. Коли вони можуть відвідувати аудиторію, вони заходять до аудиторії, коли вони вимушені поїхати за кордон і перебувати там з метою безпеки, то вони, звичайно, підключаються і приходять на онлайн.

Чи змінилися саме критерії відбору для абітурієнтів в порівнянні з довоєнним часом?

Критерії змінилися, по-перше, ще в рік до початку війни, абітурієнти вступали за результатами ЗНО. Там були три предмети. Здається, для кожної спеціальності, для нашої, наприклад, було три обов'язкові предмети. Історія

України, математика і українська мова. На вибір була математика або англійська мова. Тому абітурієнти чітко розуміли, до чого їм треба готуватися. Але коли вони вступали вже у перший рік війни, то вони вступали без ЗНО. Це був єдиний рік, коли їм дозволили вступати без ЗНО. Тому вони вступали за мотиваційним листом, тобто в мотиваційному листі вони писали про те, чому вони хочуть навчатися саме на цій спеціальності, якими вони себе бачать в майбутній професії. і вже за мотиваційним листом вони проходили відбір на навчання. Вже на наступний рік був запроваджений національний мультимедійний тест (НМТ). Це ті ж предмети, які виносилися на ЗНО, просто їх всі об'єднали в одне єдине ціле. Цей тест, на відмінну від ЗНО охоплював всі навчальні предмети. У абітурієнта вже не було можливості обрати 3 фахові дисципліни, і робити акцент на них, тут робиться однаковий акцент на всі предмети, на враховуючи спеціальність яку розглядає для себе майбутній студент.

Дякую. Ми встигли зачепили тему з дистанційним навчанням, і з великою кількістю студентів, які були вимушені переїхати в іншу країну. Мені хочеться трохи повернутись у цю тему, аби ми з'ясували яким чином ви працюєте з абітурієнтами, які виїхали за кордон під час війни, і чи є програми для дистанційного вступу та навчання в університеті в Україні, коли студент за кордоном?

Так, звичайно, студенти, які навчаються онлайн у нас, вони ні в якому разі не навчаються за якимись іншими програмами, ніж студенти, які навчаються офлайн. Тому програми для всіх у нас єдині, кількість годин однакова, кількість матеріалу також лекційного однакова. Форми контролю для всіх однакові. Єдине, що у нас студенти, які займаються онлайн, вони підключаються до платформи Zoom. Навіть викладач, якщо веде пару в аудиторії, він відкриває ноутбук, підключає тих, хто за кордоном на онлайн, і вони таким чином можуть бути присутніми на цій парі. Після цього вони складають іспити та заліки, в онлайн форматі. Зрозуміло, що сприйняття по той бік екрану не можна порівняти з тими студентами, які знаходяться в аудиторії і бачать викладача вживу.

Також, аби у студентів, які навчаються онлайн, була можливість отримувати лекційний матеріал, і можливість до нього звертатись, були створені Google-класи, де всі викладачі розміщують презентації, друкують свої лекції, практичні завдання. Тобто, наповнюють ці Google-класи матеріалом для того, щоб полегшити навчання тим, хто навчається онлайн.

Можна уточнити, чи має можливість студент, перебуваючи за кордоном, вступити до університету і навчатися онлайн?

Могли навчатися онлайн, але для того, щоб вступити, вони приходили в університет і приходили в приймальну комісію безпосередньо, подавали заявки, заповнювали документи і так далі. На жаль, сьогодні склалася така ситуація, що вже навіть приїхати деякі не можуть в країну. І тому ми зробили цілий план підготовки до вступу.

А саме, знаходячись за кордоном, студент може подати заявку на вступ онлайн. Працівник приймальної комісії її отримує через базу ЄДЕБО, обробляє, опрацьовує повністю цю заявку, приймає. і після того ведеться вже контакт у телефонному режимі або у месенджерах. Списуємося і ведемо розмову з абітурієнтами, чи дійсно вони планують у нас навчатися. Тому що абітурієнти можуть подавати до п'яти заявок на бюджетну форму навчання і до 15 заявок на контрактну форму навчання. А потім вже обирають між всіма доступними варіантами. І якщо абітурієнт каже, що хоче подати свої документи саме до нашого університету, то ми тоді через електронну пошту надсилаємо йому бланки контрактів, договорів, це договірне навчання додаток №1, і договірне навчання додаток №2. І приклади для заповнення. Студенти вже будучи у статусі студента, отримують в особистому кабінеті, звідки вони подавали заяву, рекомендований статус, це «рекомендований контракт» або «рекомендований бюджет», вони тоді вже заповнюють документи відповідні рекомендації. І після цього надсилаємо, створюємо групу вже першокурсників і надсилаємо всі контактні дані куратору, який вже потім працює з ними і пояснює їм особливості навчання онлайн.

Щодо документів, які документи необхідно подати для вступу? Чи змінився цей перелік в умовах сьогодення?

Так, звичайно. Якщо в перший рік війни ми ще в перелік документів включали оригінали документів, такі як шкільні документи, і це був атестат і додаток до атестату у закінченні 11 класу, то на період війни, і в 2024 році, ми вже не брали жодного оригіналу документів. Перелік документів у нас складався безпосередньо з ксерокопій. Це була ксерокопія паспорта, ідентифікаційний код, витяг з місця прописки, ксерокопія атестата, ксерокопія додатка до атестату. Єдине, що ми приймали в оригіналі, це чотири фотокартки, тому що без цього подальшої роботи і навчання в університеті неможливо. Тому це спростило нам роботу з нашими абітурієнтами, так як їм не потрібно було думати, як доставити свої оригінали в приймальну комісію. Це ж набагато простіше, просто ксерокопії надіслати. Ми їх отримали, на місці і роздрукували.

Хотілося також спитати про соціальну допомогу, яку може надавати університет, а саме чи є вона наявною, чи підтримує університет студентів, які постраждали від війни?

Єдине, що я можу сказати, це вже некомпетентність вступної компанії. Але я думаю що звичайно, університет надає допомогу. В цьому році вже було введено таке поняття як грант. Це студенти, які вступили до нас з балом, здається, не нижчим, ніж 175. Там для кожної спеціальності різний прохідний бал, тоді студентам надається їх контракт, частину якого сплачує саме держава. Як у нас подалі в університеті це буде працювати мені ще не відомо. Єдине, що на рівні вступної компанії. Абітурієнти, які вступили на контракт і мають пільгу, діти, батьки яких ВПО, то їх ставлять в чергу на переведення бюджетних місць їх можуть протягом року перевезти на бюджетне місце. Але там також триває своя черга і там також є свої певні умови. В цьому році у нас дітей-учасників бойових дій було близько 12. і, скажімо когось перевести за якимось критерієм неможливо, тому що у всіх одна пільга. Якщо переводять, то переводять всіх. Якщо не переводять нікого, значить не переводять нікого. Але ще навчальний рік триває, і в нас був такий випадок, що в минулому році перевели наприкінці першого курсу студента, але ж все-таки перевели на бюджет з контрактної форми. Тому ми сподіваємося на краще і думаємо, що ті, хто дійсно потребує у підтримці, обов'язково матиме можливість її отримати.

Ми трошки проговорили про тему безпеки. Хочеться трошки ґрунтовніше наголосити на цьому. А саме які заходи безпеки вживаються для забезпечення безпечного навчального простору в університеті?

В нашому університеті, який складається з двох корпусів, в кожному є бомбосховище, їх два у нас. Два великі бомбосховища. В кожному бомбосховищі є певні комунікації. Скажімо, в бомбосховищі в новому корпусі там навіть стоять столи, стільці. Якщо, скажімо, йде пара, то викладачі можуть спускатися зі студентами, не обриваючи лекцію і продовжувати навчання саме в бомбосховищі. Ось, обов'язково в нашому закладі є така дія, принцип, якщо лунає повітряна тривога, то ні в якому разі викладач, ні в якому разі студенти не повинні залишатися в аудиторіях. Викладач має обов'язково супроводжувати студентів до бомбосховища і перебувати там з ним, поки не пролунає відбій повітряної тривоги. Я вважаю, що це досить важливо, тому що наше бомбосховище знаходиться на мінус першому поверсі. Не треба виходити за межі університету і шукати паркінг, ризикуючи власною безпекою. Це дуже просто, спустилися і все.

Правда, тема безпеки надзвичайно актуальна сьогодні. Зачіпаючи тему безпеки, у нас витікає наступне питання. Мені хотілося поцікавитися щодо інформаційних сесій для абітурієнтів, які могли б проводитись та інформувати майбутніх студентів, які цікавляться вступом до вищого навчального закладу. Чи проводяться вони наразі?

Мені здається, що це питання варто найголовнішої уваги. Є період самої вступної кампанії, яка триває з початку травня і до листопада місяця. А є період, коли йде підготовка до цієї вступної кампанії, це два таких заходи. Перший захід проводиться у лютому місяці, називається цей захід «День відкритих дверей». Це загально університетський захід, коли тут у нашому корпусі в суботу, щоб абітурієнти не були задіяними в навчанні в школі, збирають їх в актовій залі, де вони знайомляться з ректором, з усіма деканами, з усіма нашими організаціями університету. Їм розповідають, знайомлять з університетом. Після того йде розподіл по факультетам. Абітурієнти, скажімо, які планують вступати на факультет журналістики, реклами та видавничої справи, ідуть в нашу аудиторію, це зазвичай 609 аудиторія, це шостий поверх. І там вже докладніше слухають декана, викладачів нашого факультету, задають питання і так далі. Це перший захід. Потім другий захід, він вже проводиться у травні місяці або у квітні місяці. Цей захід набагато ширший, тому що вже погода може дозволити винести наших абітурієнтів в ботанічний сад. В університеті є ботанічний сад, який дозволяє влаштувати захід для абітурієнтів на більшій, зеленішій місцевості. Там також абітурієнти мають змогу підійти особисто до керівництва університету, познайомитися і задати питання. Можуть підійти окремо до кожного факультету. Там в Ботанічному саду у кожному факультеті є своє місце розташування. І, скажімо, наші абітурієнти, коли до нас підходять, вони вже можуть познайомитися, як то кажуть, наживо з камерою, професійним обладнанням: мікрофоном, камерою, штативами так далі. Наприкінці концерт і тоді вже абітурієнти з флайерами різних факультетів йдуть щасливі додому і вже більш-менш розуміють, куди вони будуть вступати.

А на вашу думку, наскільки сильно взагалі адаптувався університет до нових умов? Чи є наразі актуальні проблеми, з якими ще університет не справляється? чи не до кінця справляється?

На мою думку, керівництво приймальної комісії, безпосередньо голова приймальної комісії, відповідальний секретар та його заступники, працюють дуже оперативно. Приймальна комісія має необхідні інструменти та технології, які дозволяють покращити якість роботи. В наших умовах нам довелось сильно попрацювати, адаптуватись до нових викликів. Після того, скажімо, як пішла подача заяв онлайн, можна було подавати саме сидячи

вдома, першою з необхідних умов було створити собі електронний кабінет на спеціальній платформі і там заповнити вже електронну заяву і подати. Наше керівництво приймальної комісії потурбувалось про те, щоб ніяких складнощів не було у абітурієнтів з цим. Якщо комусь щось було не зрозуміло, вони допомагали створювати кабінет, надавати паролі і доступи. Вважаю, що це дуже-дуже важливо. Якщо виникають питання, то абітурієнт звісно маючи можливість міг приїхати та звернутись за допомогою до приймальної комісії безпосередньо в університеті. Працювати доводилось, якщо треба було і в суботу, і в неділю працювали. Ми працювали на спільну мету, працювали на університет.

Я вважаю, що приймальна комісія – це команда, яка заточена під одну справу. Якщо у якогось техсекретаря була велика кількість заяв і їх треба було опрацювати, то підключалися навіть ті, хто взагалі не мав до цієї справи. Завдяки цьому ми провели на відмінну цю вступну кампанію, і я сподіваюся, що вступна кампанія 2025 також буде проведена належним чином.

Дуже дякую. У мене лишилось останнє питання. Якщо є можливість пригадати в порівнянні вступну кампанію до війни 2021 року і зараз, наскільки сильно змінилася ваша робота над вступною кампанією?

Так як ми зараз хоч і живемо в період війни, на жаль, але все ж таки ми живемо в період нанотехнологій, всіх цих модернізацій, тому я б сказала, що у нас не змінилися умови і наша робота, а вона, можна сказати, спростилась. Відбулися певні спрощення. Наприклад, якщо до війни ми приймали заяву, в заяві було вказано середній бал атестата абітурієнта, то ми брали, нам прислали ще ксерокопію додатка і ви самі перераховували бали. Тому що цей середній бал абітурієнт сам вводив і міг вести помилково невірний.

У нас були випадки, що абітурієнту було введено або менше, ніж потрібно бал, або вони навпаки собі в деяких випадках його завищували, як то кажуть, збільшували. І тоді нам приходилося з ними зв'язуватися, бо в цій заяві міг виправити лише абітурієнт показники. І вони виправляли, ми сиділи вночі, в день, рахували оці середні бали. Зараз, звичайно, середній бал атестату відійшов, як почалась війна, його вже до уваги ніхто не бере, вступають на даний момент за результатами мультимедійного тесту. Це набагато простіше, тому що база електрона сама підтягує результати складання ними тестування. Тому нам це простіше. По-друге, ми вже не вводимо все, як то кажуть, вручну. Через базу треба було вводити певні моменти вручну. Це вже все може підтягнути база сама. Тобто, удосконалення електронної бази дало нам змогу більше спілкування з нашими абітурієнтами. В нас вже не стоять великі черги, в яких є такі, що хочуть просто запитати, є такі, що хочуть подати документи,

а є такі, якщо з проблемою, що в мене щось не виходить що впливає на результат набору наших студентів.

Дуже вам дякую.

Попри труднощі, такі як повітряні тривоги та перебої з електропостачанням, університет продемонстрував стійкість, забезпечуючи безперервність навчального процесу. Кількість заявок на вступ зменшилася через виїзд абітурієнтів за кордон, але університети впровадили дистанційні формати навчання, щоб підтримати студентів у складних умовах.

Таким чином, вступна кампанія в умовах війни стала випробуванням для української освіти, але також відкрила нові можливості для інновацій і розвитку вищої освіти в Україні.

Владислав Шаповалов

ДОДАТОК 4

Від ЗНО до НМТ: як війна переписала правила вступу

Вступна кампанія – це завжди хвилюючий період, як для абітурієнтів та їхніх родин, так і для університетів, які формують майбутні покоління фахівців. У 2021 році українські вступники готувалися до конкуренції за місця в університетах в умовах певної стабільності. Вступна кампанія тоді спиралася на відпрацьовану систему оцінювання, відносну впевненість у майбутньому та фізичну присутність абітурієнтів на іспитах і співбесідах. У 2024 році ситуація кардинально змінилася, бо на цей процес суттєво вплинуло повномасштабне вторгнення росії на територію України. Вступникам тепер доводиться долати не тільки конкуренцію, а й численні виклики, пов'язані з безпекою, переміщенням та адаптацією до нових освітніх реалій. У цьому матеріалі ми порівнюємо вступні кампанії 2021 та 2024 років, аналізуючи зміни в умовах відбору, процедури проведення та адаптації освітніх установ до нових викликів. Аби в результаті ми мали уявлення про загальні зміни та нововведення у вступній кампанії в умовах війни.

У цій роботі, основними джерелами інформації виступатиме сайт «vstup.osvita.ua» який містить необхідну інформацію про вступну кампанію в Україні, та про процес вступу до вищих навчальних закладів. Також, одним із джерел інформації виступатимуть коментарі старшого секретаря приймальної комісії Одеського національного університету імені І. І. Мечникова Оксани Олександрівни Кирилової.

Варто також зазначити, що особлива увага в цьому матеріалі буде сфокусована над ОНУ імені І. І. Мечникова. Звернувшись в порівнянні вступної кампанії до цього університету, ми матимемо можливість детальніше ознайомитись із загальними змінами та викликами, які мав подолати ВНЗ. Цей матеріал є лише частиною більшого, глобальнішого явища. Адже ми не зможемо побудувати загальні висновки, базуючись на досвіді одного закладу вищої освіти. Проте, це дозволить нам наблизитись до розуміння проблеми, її впливу на ВНЗ та розвиток закладів освіти в умовах війни сьогодні.

Правила прийому

Мабуть найголовніша зміна, яка відбулась у вступній кампанії, це впровадження національного мультипредметного тесту (НМТ), який замінив звичне зовнішнє незалежне оцінювання (ЗНО), що було основним інструментом відбору у 2021 році.

Основна відмінність НМТ полягає в тому, що він передбачає складання одразу чотирьох предметів, що дозволяє краще оцінити загальні знання та підготовку абітурієнтів до навчання у вищих навчальних закладах. На відміну від ЗНО, де випускники обирали лише кілька предметів для складання (зазвичай три-чотири) і могли обирати їх на основі вимог до конкретних спеціальностей, НМТ має більш комплексний підхід. Це дає можливість отримати ширшу картину знань кожного абітурієнта, а також спрощує відбір, особливо в умовах обмеженого часу і ресурсів, спричинених воєнною ситуацією.

Загальні відмінності між ЗНО та НМТ

Формат тестування для абітурієнтів у 2024 році значно змінився порівняно з 2021 роком. Запроваджений національний мультипредметний тест (НМТ) став обов'язковим для всіх, незалежно від обраної спеціальності. Це важлива зміна, адже тепер навіть абітурієнти, які вступають на творчі спеціальності, повинні спочатку скласти НМТ, а вже потім — творчий конкурс, який є додатковим етапом оцінювання їхніх специфічних навичок.

На відміну від НМТ, ЗНО в 2021 році давало більше варіативності. ЗНО дозволяло обирати предмети для складання, залежно від того, які результати вимагалися для певних спеціальностей.

«Цей тест, на відмінну від ЗНО охоплював всі навчальні предмети. У абітурієнта вже не було можливості обрати 3 фахові дисципліни, і робити акцент на них, тут робиться однаковий акцент на всі предмети, на враховуючи спеціальність яку розглядає для себе майбутній студент.» - Оксана Олександрівна.

Ще однією значущою відмінністю є сам формат проведення тестів. У 2024 році НМТ було адаптовано для можливості дистанційного складання через загрози безпеці. Це дозволяє абітурієнтам з регіонів, де можуть виникати труднощі з переміщенням або де тривають бойові дії, брати участь у тестуванні в умовах, де їм зручніше і безпечніше. У 2021 році ЗНО проводилося у традиційному очному форматі в спеціально облаштованих тестових центрах.

Подача заяв абітурієнтами

У 2024 році для абітурієнтів ввели певні обмеження на кількість поданих заяв, що змінило стратегію вступу порівняно з 2021 роком. Зараз абітурієнти мають можливість подати лише 5 заяв на бюджетні місця, тоді як на контрактні місця дозволено подавати до 15 заяв. Це значно зменшує кількість

спроб, які вони можуть зробити, щоб вступити на обрану спеціальність за кошти державного бюджету.

У 2021 році таких жорстких обмежень на подачу заяв не було. Абітурієнти могли подавати більше заяв як на бюджетні, так і на платні місця, що дозволяло розширити шанси на вступ і зробити вступну кампанію більш гнучкою. Можливість подавати більшу кількість заяв давала абітурієнтам свободу в обранні програм і університетів, а також дозволяла зменшити стрес, пов'язаний із невизначеністю щодо вступу.

Пропоную на прикладі Одеського національного університету імені І. І. Мечникова наочно подивитись на кількість поданих заяв.

Рік	2021	2024
Кількість заяв	13 040	7006

З яких було зараховано:

Рік	2021	2024
Контракт	921	827
Бюджет	404	370

Ми можемо побачити, що кількість поданих заяв скоротилась майже вдвічі. На таку тенденцію можуть впливати фактори які ми озвучили раніше, і які спричинені воєнним станом та нестабільним рівнем безпеки. Також, однією з причин може бути складне економічне становище, в якому можуть перебувати українські сім'ї.

Конкурсний відбір

Підвищення конкурсного бала для таких спеціальностей, як "Право", "Медицина", у 2024 році стало однією з важливих змін у вступній кампанії. Згідно з новими правилами Міністерства освіти і науки України, для вступу на ці напрямки тепер необхідно мати конкурсний бал не нижче 150, у той час як для інших спеціальностей на бюджет достатньо 130 балів. Це правило було введене з метою залучення студентів із вищим рівнем підготовки, що є важливим для спеціальностей, які вимагають високої академічної дисципліни та серйозних знань.

МОН вважає, що підвищення вимог для цих спеціальностей дозволить забезпечити кращу якість освіти і відібрати студентів, здатних відповідати вимогам навчання в цих критично важливих галузях, особливо враховуючи великий попит на них серед абітурієнтів

Реєстраційний процес для вступників

Процес реєстрації електронних кабінетів для вступників розпочався 1 липня, що забезпечує абітурієнтам можливість подавати документи онлайн, не виходячи з дому. Електронний кабінет є зручним інструментом для дистанційного подання заяв та інших документів, зменшуючи потребу у фізичній присутності в приймальних комісіях університетів. Це особливо важливо в умовах, коли через війну доступ до навчальних закладів може бути ускладненим, а забезпечення безпеки абітурієнтів стає пріоритетом.

У порівнянні з 2021 роком, система електронних кабінетів отримала значне вдосконалення. Хоча онлайн-реєстрація вже була доступна тоді, вона ще не була такою обов'язковою та повністю інтегрованою, як зараз. У 2021 році електронні кабінети були переважно допоміжним інструментом, а фізична подача документів залишалася звичною практикою. Онлайн-формат подачі був менш поширеним.

«Приймальна комісія має необхідні інструменти та технології, які дозволяють покращити якість роботи. В наших умовах нам довелося сильно попрацювати, адаптуватись до нових викликів. Після того, скажімо, як пішла подача заяв онлайн, можна було подавати саме сидячи вдома, першою з необхідних умов було створити собі електронний кабінет на спеціальній платформі і там заповнити вже електронну заяву і подати. Наше керівництво приймальної комісії потурбувалось про те, щоб ніяких складнощів не було у абітурієнтів з цим. Якщо комусь щось було не зрозуміло, вони допомагали створювати кабінет, надавати паролі і доступи.» - Оксана Олександрівна.

Додаткові вимоги майбутнім абітурієнтам при вступі до ВНЗ

Одним з головних нововведень у 2024 року є подання мотиваційного листа, який подається разом із заявами на вступ до вишів. Це стало обов'язковою вимогою, яка дає змогу оцінити не лише академічні досягнення, але й особисті прагнення та наміри кандидата щодо вибору спеціальності і кар'єрних цілей. Мотиваційний лист тепер є важливим елементом вступної документації, оскільки він дозволяє приймальним комісіям краще зрозуміти, чому абітурієнт обирає певну галузь і як він планує застосовувати здобуті знання в майбутньому.

Бо до прикладу, 2021 рік не практикував таку стратегію, це нововведення є новітнім, оскільки раніше мотиваційний лист не був обов'язковим для всіх вступників. У 2021 році абітурієнти подавали лише документи, що підтверджують їхні академічні досягнення, а також результати зовнішнього незалежного оцінювання або інших тестів. Мотиваційний лист був лише частиною вступних вимог на деякі спеціальності, наприклад, на творчі або гуманітарні напрямки.

«2022 рік став першим, і наразі єдиним роком, коли вступникам надали можливість вступати без ЗНО. Тому вони вступали за мотиваційним листом, тобто в мотиваційному листі вони писали про те, чому вони хочуть навчатися саме на цій спеціальності, якими вони себе бачать в майбутній професії. і вже за мотиваційним листом вони проходили відбір на навчання» - Оксана Олександрівна.

Спеціальні умови для вступу

Через повномасштабну війну, велика кількість українців зазнала збитків, які фізично, так і психологічно, кожен в тій чи іншій мірі зіштовхнувся з руйнівними наслідками війни. В цьому пункті я хочу звернути увагу на соціальних пільгах, які надає університет своїм вступникам.

Вступники з особливими умовами, такими як діти загиблих або поранених захисників, мають право на участь у вступній кампанії за спеціальними пільговими умовами. Це означає, що вони можуть брати участь у конкурсі, не зважаючи на деякі загальні вимоги, такі як мінімальний конкурсний бал, що зазвичай є необхідним для інших кандидатів. Ці пільги надаються для того, щоб підтримати людей, чії родини зазнали втрат внаслідок війни, та забезпечити їм можливість продовжити освіту.

Якщо порівнювати з 2021 роком, до повномасштабного вторгнення, то соціальні програми для таких категорій абітурієнтів були схожими, але в умовах війни вони отримали додаткове розширення. У 2021 році соціальні пільги також діяли для дітей загиблих учасників бойових дій, але в 2024 році їх значення зросло через складну ситуацію в країні та важливість підтримки постраждалих сімей.

«Зміни які запровадила війна, змусила нас йти на нові зміни щодо переліку пільг. Вони не просто змінилися, багато чого додалося. Наприклад, додалися пільги у дітей, у батьків, які мають посвідчення УБД (учасник бойових дій). Дуже багато категорій, підкатегорій. Потім додалися ще пільги ВПО (внутрішньо переміщених осіб). Це також вимагало від нас певного

професіоналізму, певної уваги, щоб нічого не пропустити, щоб всі вступили і зробити цей набір найкращим в нашому вузі.»

Отож, вступна кампанія завжди була важливим етапом у житті абітурієнтів та університетів, проте зміни, що відбулися між 2021 і 2024 роками, виявилися суттєвими. Повномасштабне вторгнення росії на територію України суттєво вплинули на процес вступу, зумовивши необхідність адаптації до нових реалій. У 2024 році вступники стикаються не лише з конкуренцією за місця у вищих навчальних закладах, але й з викликами безпеки, економічними труднощами та необхідністю дистанційного навчання.

Основні зміни стосуються впровадження національного мультипредметного тесту (НМТ), який замінив традиційне ЗНО. Крім того, обмеження на кількість поданих заяв та підвищення конкурсних балів для певних спеціальностей свідчать про прагнення до покращення якості освіти. Соціальні програми також отримали новий імпульс. Університети запровадили спеціальні умови для вступників з особливими потребами, що стало важливим кроком у підтримці постраждалих від війни. Мотиваційні листи, які стали обов'язковими у 2024 році, дозволяють краще зрозуміти прагнення молоді та їхні кар'єрні цілі. Порівняння вступних кампаній 2021 і 2024 років показує не лише еволюцію системи освіти, але й здатність університетів адаптуватися до складних умов. На цьому прикладі ми можемо зауважити важливість гнучкості та інноваційності в освітньому процесі, які стають ключовими для формування майбутніх фахівців у часи змін і викликів.

Владислав Шаповалов

ДОДАТОК 5

У лютому нас розбудила війна

Зараз, продумуючи в думках вступну частину для цього матеріалу, я систематично обриваю процес, відволікаючись на новинні сповіщення в телефоні, та вибухи в небі від ворожих ракет. Черговий приліт у житловий будинок, знову. На початку кожен вибух давався складно, як правило він супроводжувався стукотом в серці, ускладненим диханням, потемнінням в очах. Так було раніше, тепер ситуація змінилась. На заміну переліченим симптомам додалась байдужість, звикання до нових умов, і як наслідок нехтування безпекою. Воно і не дивно, враховуючи сьогоднішнього пересічного українця. Якби не звикання, ми б точно збожеволіли остаточно.

Коли я готував цей матеріал, то активно взявся за пошуки коментарів від експертів, в моєму випадку це мали бути студенти, які під час свого навчання встигли повчитись в університеті як до війни так і під час. Тобто, вони мали б вступити до університету десь у 2020 – 2021 році.

І найцікавіше починається на моменті мого усвідомлення, адже я теж являюсь студентом, який має досвід навчання ще у довоєнний період. І чесно кажучи, в цей момент я піймав відчуття дереалізації. За час війни я вже встиг забути як відчувалось життя у мирний час. Як відбувалось навчання, які були думки та переживання. Це тепер здається чимось зовсім нереальним, далеким та навіть чужим. Але я все одно пропоную нам зануритись хоча б частково у спогади як довоєнного життя, так і на початок російського вторгнення на територію України. Аби ми мали можливість нагадати, і порівняти вступну кампанію університету, так і навчальний процес.

Отож, повертаємось у шкільні роки, коли я був лише на етапі випуску зі школи, і першими сходами крокував до вступу до вищого навчального закладу. Це був 2019 рік, і першим моїм випробовуванням стало складання зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО). Пам'ятаю як зараз, як нас залякували вчителі цим тестуванням, як старанно ми маємо до нього готуватись, аби набрати достатні бали і вступити до університету. Адже, в інакшому випадку жоден заклад вищої освіти нас не допустить до навчання, і доведеться витратити ще один рік, аби отримати другу спробу на складання іспиту.

Обертаючись на ці настанови зараз, я розумію як сильно вчителі могли залякувати школярів, спираючись саме на час. Чомусь тоді, небажання вступати до університету одразу після школи вважалось чимось незрозумілим, таке бажання учня могли засоромити та знецінити. Для більшості дорослих,

було очевидно що їхня дитина має вступати одразу, не витрачаючи час дарма. Навіть якщо ця дитина і гадки не мала куди хоче вступати, ким хоче стати. І не важливо, що при такому поспіху, школяр може не встигнути дослідити ситуацію, і що в результаті приведе до розчарування від вибору. Де вже замість одного невикористаного року, людина отримує 4, чи 5 років навчання, яке приведе в нікуди. Зрозуміло, що така ситуація стається далеко не завжди, всі ми різні, і сприймаємо цей світ по-різному. Але ж цікаво наскільки б змінився підхід до освіти, якби нас з дитинства не готували до освітніх гонок? Не знаю, враховуючи що нас чекало в майбутньому, може це і доречно. Залишу це питання відкритим.

Отож, повертаючись до незалежного оцінювання. Вже в 11 класі ми почали активно готуватись до іспиту. На той час, був один обов'язковий предмет для складання, це українська мова. Далі, треба було обирати між двома предметами, це історія України, та математика. Цей вибір будувався від вподобань учня, його можливостей. Як жартують мої одногрупники, відповідаючи на питання, чого обрали саме спеціальність журналістика «бо там не було математики» так і я знав що не складатиму математику, оскільки не розумів в ній нічого. Протягом року, ми готувались до тестування. Кожен учень вже мав знати які предмети складатиме, відповідно на них і робився акцент.

Пам'ятаю у школярів була можливість пройти пробне тестування. Це надавало можливість школярам краще ознайомитись із правилами проведення тестування, зрозуміти організаційні моменти.

Підготувавшись до тестування, пройшовши пробний іспит, я в результаті мав бали, з якими вже міг подавати свою заявку до навчального закладу. Для цього треба було створити електронний кабінет вступника на офіційному веб-сайті Міністерства освіти і науки України. Для школяра, який до цього моменту не зіштовхувався із подібними операціями, ця задача могла виявитись непростю. Але в свою чергу, школа надавала допомогу, якщо у школярів виникали технічні питання. Загалом, в школі могли допомогти створити кабінет, і надіслати свої заявки безпосередньо в університет. Подавання заяв було обмежене, я мав можливість надати 5 заяв до різних університетів, що викликало в свій час неабиякий стрес та хвилювання. Адже тоді, через невизначеність ситуації, і обмежену кількість місць, мені здавалось що я попросту не встигну подати документи, і мене не зарахують нікуди.

Перші дні після написання тестування і отримання результатів здавались нескінченними. Через хвилювання та боязнь що я пропущу важливий мені дзвінок, наступні декілька днів я жив з телефоном, не відпускаючи його з рук.

А раптом я взагалі неправильно подав заяви, і університети їх не отримують, ці думки на відставали від мене. Допоки я не отримав перший дзвінок із запрошенням до приймальної комісії - я пройшов. Не описати словами яке я відчув полегшення, камінь що став у горлі, нарешті вивільнив відчуття успішного складання іспиту. Ось вони, солодкі як нектар результати праці.

Наступним кроком слідувала подача документів у приймальній комісії. Мені здається що вже наступного дня, після дзвінка від приймальної комісії університету імені І. І. Мечникова, я вирушив якомога швидше аби доробити справу. Приніс необхідні документи, і в результаті мене було офіційно зараховано до університету, тепер я студент!

Навчання почалось дуже насичено. Окрім знайомства з викладачами, відвідуванням перших лекцій, я мав можливість бути присутнім на заході присвячений першокурсникам, та «Mechnikov Fest». Все тільки почало набирати оберти, здавалось що охопити весь навчальний семестр попросту не вдасться. Ми з курсом активно готувались до практичних, були заряджені ентузіазмом, налаштовані на плодовиту роботу. Не встигли провчитись перший семестр, як по новинах доноситься інформація про новий вірус з Китаю, який шаленими обертами охоплює все більші території.

Ось наші перші виклики в навчальному процесі. Ситуація невідома, купа різної, часто суперечливої інформації, в інфопросторі хаос. Університет одразу відправляє всіх додому, запроваджує дистанційне навчання. Як для студентів, так і для викладачів була потреба вийти із зони комфорту. Звичні пари замінилися зустрічами по відео зв'язку, великі кабінети - нашими домашніми кімнатами. Вже другу сесію ми проводили в дистанційному форматі, що також стало новим досвідом як для студентів, так і для викладачів. Практичні заняття, які передбачали наявність студента в аудиторії, звісно що були відмінені. Через що велику кількість практичних навичок та знань були втрачені. Як і студентське життя, яке в умовах пандемії було неможливим. Пам'ятаю це відчуття невідомості, постійне контролювання новин у телефоні, переживання за близьких.

З появою перших вакцин від COVID-19 багато країн почали впроваджувати програми масової вакцинації. Університети та інші заклади освіти також були включені в ці програми, щоб забезпечити безпеку студентів і викладачів. Спочатку щеплення не було обов'язковим, але з часом вимоги стали серйознішими. Для багатьох із нас вакцинація стала питанням вибору: чи зробити щеплення і повернутися до навчання в університеті, чи залишитися в онлайн форматі навчання з обмеженим доступом до навчальних ресурсів.

Особисто я вагався, коли постало питання вакцинації. Хоча я розумів, що вакцинація – це спосіб зменшити ризик важкого перебігу хвороби та повернутися до нормального життя, інформація про можливі побічні ефекти та нерозуміння довгострокових наслідків викликали певний страх. Багато моїх друзів і одногрупників також не відразу наважилися на вакцинацію, і на той момент їх можна зрозуміти. Але, зрештою, більшість із нас прийняла рішення на користь щеплення.

Коли здавалось, що пандемія почала втрачати свій вплив, і світ поступово повертався до звичного ритму життя, з'явилася надія, що ми нарешті залишимо позаду цей період як страшний сон. З часом в університеті почали поступово скасовувати карантинні обмеження, і студенти мали можливість повернутись до аудиторій. Здавалося, що найбільші випробування вже позаду, ми здолали найбільші труднощі.

Студенти мали можливість повернутись до занять в аудиторіях, ми знов побачили викладачів, одногрупників, відвідали стіни університету. Навіть зараз пригадуючи описані події, стає складно повірити через що ми встигли пройти.

Однак набутий спокій тривав не так довго, як би цього хотілось. На початку 2022 року ми знову зіштовхнулися з потрясінням, яке ще більше змінило наше життя, ніж пандемія. У лютому нас розбудила війна, яка так раптово та безжалісно увірвалась в наше мирне життя.

Згадуючи якісь деталі про початок війни, я нагадав про щоденник, який тоді почав активно вести, аби прописати пережиті думки, проста спроба позбутись набутої напруги. Перечитуючи його фрагменти, я нагадав для себе багато важливих аспектів, які хочу продублювати тут. Це допоможе краще переказати перші дні повномасштабного вторгнення.

«Здавалося б, ще кілька днів тому я б і не подумав, що прокинуся від телефонного дзвінка о 5:00-5:30. У якому я отримаю коротке і просте повідомлення: «Ты уже не спишь, Влад нас бомбят, началась война против России. Срочно буди родителей». Перша думка, яка спала мені на думку: «Якийсь тупий жарт». Але я швидко отверезів від сну, коли побачив поруч маму. Я навіть не звернув уваги, що телефон принесла саме вона. Ми перетнулися поглядами, і напруження почало наростати...».

Війна прийшла раптово і змінила все: навчання, повсякденне життя, плани на майбутнє. Дистанційне навчання, яке стало для нас нормою під час пандемії, виявилось надзвичайно важливим досвідом і в умовах війни. Але цього разу питання стояло не тільки про технічні складнощі чи відсутність живого

спілкування, а про безпеку, виживання, необхідність підтримувати навчання серед постійних тривог, евакуацій та нових умов існування.

Університети знову повинні були швидко адаптуватися. Навчання продовжувалося, але обставини змінилися кардинально. Ми повернулися до онлайн формату навчання, але тепер вони часто супроводжувалися сигналами повітряної тривоги, тимчасовими переїздами в інші міста або країни. Ми знову опинилися в стані невизначеності, але вже на зовсім іншому рівні – тепер ідеться не лише про здоров'я, а й про життя.

У таких складних умовах повсякденні справи набувають нового значення. Кожна мить стає вирішальною, ніхто не знає як діяти краще. В перші дні від початку війни, останнє про що ми могли подумати, так це про навчання.

«Ми приймаємо рішення сходити в магазин. Ми вийшли в магазин десь о 7:30-7:40. Він вже працював, незважаючи на те, що зазвичай відкривається о 8:00. Такої черги я ще не бачив. Ми не встигли зайти в приміщення, як нас зустріла колона людей, кінець якої було важко знайти. Сильно витрачатися ми не стали (чого не скажеш про більшість людей). Основною метою у нас були крупи. Людей було дуже багато, але, чесно кажучи, тоді я відчув якусь безпеку. Цей натовп був таким згуртованим і організованим, що я відчув затишок від людей які мене оточували. Всі поважали один одного, були ввічливими і спокійними. Ми без труднощів відстояли чергу і повернулися додому зі своїми покупками. Цей похід допоміг трохи відволіктись. Здавалося, і тривога вищухла, і все не так уже й погано. Красивий, ясний сонячний день, вся атмосфера налаштовувала нас на зовсім інший настрій. Повернувшись, ми почали розкладати наші покупки та готувати їжу. Ми все ще слухали новини, які тримали нас у тонусі...»

Досвід пандемії навчив нас зберігати витримку в складних обставинах, і це стало нам у пригоді в умовах війни. Навчальні заклади швидко запровадили механізми підтримки студентів, які опинилися в зоні бойових дій, організували дистанційне навчання з урахуванням безпекових ризиків. Проте тепер перед нами стояли нові виклики: психологічний тиск, обмежений доступ до ресурсів, потреба швидко адаптуватися до обставин, які постійно змінюються.

Важливою частиною навчання завжди була комунікація з викладачами та студентами, яка і так за останні роки дуже постраждала. До війни це могли бути звичні зустрічі після занять, неформальні бесіди, які допомагали влитися у колектив, стати частиною університетського життя. Після переходу на дистанційне навчання ця взаємодія стала більш формальною.

Попри це, відчуття підтримки з боку університету залишилося. Викладачі ставилися з розумінням до наших ситуацій, активно шукали способи допомогти, постійно запитували про наші можливості для підключення до занять. Ще з пандемії, ми вдало інтегрували в онлайн навчання конференції «Zoom», (який на території України не мав обмежень по часу проведення конференції, загалом цей ліміт складав 1 годину) Також, нам вдалось успішно перенести навчання у Google класи, в яких студенти без проблем могли отримати необхідні навчальні матеріали. Складання сесії в форматі онлайн стало звичайною справою. Це дуже згуртувало нас, дало відчуття єдності перед спільними викликами, ми всі працюємо на спільну мету, і хоч умови не такі, як раніше, але ми намагаємося робити все можливе.

Так, пандемія і війна – це два різні випробування, але обидва вони показали, наскільки важливо мати підтримку та вміння адаптуватися. Війна, як і пандемія, змінила нас, але тепер ми стали ще більш стійкими, готовими долати труднощі та боротися за своє майбутнє навіть у найважчих умовах. ми стали свідками неймовірної сили людського духу та здатності адаптуватися до нових викликів. Незважаючи на всі труднощі, які випали на нашу долю, ми навчились цінувати підтримку одне одного, знаходити сили в спільноті та продовжувати рухатися вперед. Досвід, отриманий під час навчання в університеті в ці складні часи, показав нам, що навіть у найтемніші моменти можна знайти світло, якщо зберігати віру в себе і свої можливості. Я вірю, яким би не був тернистим шлях, ми продовжуємо викарбовувати право на свободу, мир та добробут. Сильні люди породжують сильну державу.

Владислав Шаповалов